

Nota van Uitgangspunten

Renovatie Museum Boijmans van Beuningen en Museumtuin

2 mei 2022

Gemeente Rotterdam

Colofon

Deze Nota van Uitgangspunten Renovatie Museum Boijmans van Beuningen en Museumtuin is vastgesteld door het college van B&W op 7 juni 2022.

Het document is opgesteld door Gemeente Rotterdam, cluster Stadsontwikkeling, afdeling ROA.

Algemeen projectmanager: Hiddo den Hartog

1. Inleiding	4
2. Museum Boijmans van Beuningen	10
2.1 Een leesbaar museumensemble	10
2.2 De kracht van het monument	12
3. Locatie	20
3.1 Huidige situatie	20
3.2 Ambities en wensen	22
4. Uitgangspunten	26
1. Het in ere herstellen van Van der Steur en Bodon	
2. Een leesbaar museumensemble	
3. Een goede stedelijke en landschappelijke inbedding	
4. Toegankelijk en uitnodigend	
5. Vergroening en natuurinclusiviteit	
6. Programmering en gebruik	
7. Logistiek als stille motor	
8. Technische randvoorwaarden	
9. Water	
10. Demarcatie en beveiliging	
Bijlagen	39
Beleid / Informatie	
Beeldverantwoording	

1. Inleiding

Nota van Uitgangspunten

Voorliggende Nota van Uitgangspunten (NvU) toont de ruimtelijke uitgangspunten die leidend zijn voor de uitwerking van het ontwerp. In de NvU staan belangrijke zaken om tot realisatie van een bouwplan te kunnen komen. In dit document staan de uitgangspunten omschreven waaraan bouwplannen moeten voldoen. Dit document wordt gebruikt als toetsingskader, bijvoorbeeld wanneer een ontwikkeling niet in het bestemmingsplan past en/of om gemeentelijke ambities, bijvoorbeeld programma, architectuur, etc. te borgen wanneer de gemeente aan gronduitgifte doet. Tenslotte zorgt het opstellen van uitgangspunten ervoor dat de inbreng

van de verschillende vakafdelingen (Stedenbouw, Landschap, Erfgoed, Mobiliteit) is afgestemd. De Nota van Uitgangspunten wordt vastgesteld en is daarmee het bestuurlijk bekrachtigde kader voor de ontwikkeling van bouwplannen.

De NvU voor de Renovatie van MBVB en de Museumtuin bestaat uit twee delen: drie informatieve hoofdstukken in het eerste deel, en een vierde hoofdstuk met de uitgangspunten in het tweede deel. De NvU omschrijft de ruimtelijke condities voor het geheel. De uitgangspunten zijn in samenhang opgesteld en kunnen niet los van elkaar worden gezien.

Er zijn op dit moment geen kaders omschreven voor de eventuele doorontwikkeling naar het ambitiescenario. Wanneer hiertoe besloten wordt, dient er een aanvulling op voorliggende NvU opgesteld te worden.

Aanleiding renovatie

Museum Boijmans van Beuningen (MBVB), gelegen in het Museumparkkwartier in het centrum van Rotterdam, is van grote waarde voor de stad. Zowel de unieke verzameling kunstwerken en objecten die van grote internationale, nationale en lokale betekenis is, als de belangrijke (rijksmonumentale) delen van het gebouwensemble en de Museumtuin. De omgeving van de Westersingel is rijksbeschermd stadsgezicht.

De noodzakelijke opgave om het gebouw technisch te vernieuwen wordt aangegrepen als kans het museum te revitaliseren en een kwaliteitssprong te maken die de (internationale) positie van MBVB versterkt. De ontwikkeling van het museum draagt op die manier bij aan een nog aantrekkelijker Rotterdam. De financiële en complexe binnenstedelijke en monumentale condities vragen om een zorgvuldige realisatie.

Ambities

Voor de ontwikkeling van het museum is in 2018 door gemeente en MBVB een Ambitiedocument opgesteld. Het document formuleert de ruimtelijke kansen en uitgangspunten in een ambitiescenario en neemt daarbij de stad en de fysieke leefomgeving als vertrekpunt. Het toont hoe de stad en het museum elkaar kunnen verrijken. De essentie van dit Ambitiedocument is vertaald naar het document 'Renovatie MBVB 5 Uitgangspunten', te weten:

1. Een toegankelijk Museumparkkwartier

Het Museumparkkwartier, als internationale trekpleister, dient zo toegankelijk en herkenbaar mogelijk te zijn. Het Museumpark wordt hiermee uit haar isolement gehaald. Bestaande entrees en verbindingen worden versterkt en vergroend, en er worden nieuwe, groene entrees toegevoegd. De ontwikkeling is onderdeel van de groene wig - een stevige groenstructuur van Centraal Station tot de Maas¹.

2. Stedelijk ensemble

Het oorspronkelijke bouwdeel van Van der Steur had een enigszins verscholen ligging ten opzichte van de stad. Bodon voegde een volume toe aan gebouwdeel Van der Steur, als een goede aansluiting hierop met in het exterieur een doorlopende straatgevel, afgestemde daklijnen, metselwerkvolumes in eveneens rode baksteen en de toepassing van koper op het dak. De toevoeging van Robbrecht en Daem brak met deze opzet. Hun toevoeging doorbrak de leesbaarheid van de oorspronkelijke gebouwdelen en vervreemde de aansluiting op de aanliggende straten. Nieuwe ingrepen moeten de leesbaarheid en betekenis van de verschillende gebouwdelen versterken.

3. Relatie museum en straat

In de huidige situatie is er weinig interactie tussen het museum en de omgeving. Alle gebouwdelen zijn in hun expressie stil en rustig uitgevoerd, naar idee van Van der Steur. Elke tijdslaag doet dat op een andere manier, maar wel naar die gedachte. Door de jaren heen is er veel geschoven met entrees. De huidige hoofdentree ligt in de 'buitenhof', de oorspronkelijke hoofdentree van gebouwdeel Van der Steur is ook nog in gebruik. Oudere entrees van Bodon zijn niet meer aanwezig en gebouwdeel Robbrecht en Daem biedt geen entree aan de straat. In de renovatie liggen kansen voor Museum Boijmans van Beuningen om zich beter te manifesteren in de stad, met een transparante plint met publieke functies en een uitnodigende entree-aan de Museumparkstraat.

4. Relatie met museum en tuin

Museum en tuin zijn als één geheel door Van der Steur ontworpen, waarbij de tuin uit separate zones bestaat. De eerste betreft de privétuin ('de beeldentuin') behorend bij het museum, en in het verlengde hiervan de openbare tuin met als beëindiging het GJ de Jong monument ('de Museumtuin'). Het is als één geheel ontworpen, maar m.b.t. toegankelijkheid en gebruik waren privé en openbaar nadrukkelijk gescheiden door waterpartijen en sloten. Museum(tuin)bezoekers konden niet doorlopen naar het park, evenzo hadden parkbezoekers geen toegang tot de Museumtuin.

¹ Zie pagina 20 van dit document voor een verdere uitleg en illustratie van deze groene wig.

Overgangen tussen tuin en museum zijn zorgvuldig vormgegeven door Van der Steur. Belangrijke zichtassen en inrichtingselementen aansluitend bij het gebouw waren onderdeel van het ontwerp. Door de jaren heen is deze relatie vertroebeld. De Museumtuin moet weer aan betekenis en kwaliteit winnen, waarbij de oorspronkelijke ontwerpwaarden centraal staan. De relatie met museum en omgeving wordt daarmee verbeterd.

5. De kracht van het gebouw

De stedenbouwkundige, architectonische en landschappelijke kracht van het museumcomplex ligt voornamelijk in de monumentale gebouwdelen. Voor gebouwdeel Van der Steur zit dit vooral in de toren als herkenningspunt, de organisatie rondom de twee hoven, een architectuur met veel variatie in vorm, formaat en sfeer en een tuin als één museumbeleving. Voor gebouwdeel Bodon geldt dat het gebouw een sterke binnen-buiten relatie had op beide verdiepingen. Op begane grond was laagdrempelig contact met de stad. Aan de zuidzijde is een relatie met het groen van de achtertuinen van de Westersingel en het park. Deze relaties waren onderdeel van de museumbeleving. Daarnaast speelt daglichttoetreding een belangrijke rol. Met de nieuwe ontwikkeling is het van belang in te zetten op de oorspronkelijke monumentale kracht van de individuele gebouwdelen, hun gezamenlijke compositie en de geleiding van het museumcomplex. Het is tevens van belang om de relatie tussen stad en museum te versterken.

In algemenere zin liggen er sterke wensen om het aantal bezoekers flink te vergroten en het museum meer toegankelijk maken voor iedereen, en nieuwe vormen van cultuur een plaats geven en kunst van de toekomst te faciliteren.

Architectenselectie

In 2019 heeft een architectenselectie plaatsgevonden, waarbij het bovengenoemde document 'Renovatie MBVB 5 Uitgangspunten' één van de uitgangsdOCUMENTEN vormde. Mecanoo is geselecteerd als architect om de renovatie van het museum te ontwerpen.

Cultuurhistorische verkenning

Er is een cultuurhistorische verkenning gedaan naar de omgeving. De aanbevelingen uit deze verkenning richten zich op behoud en versterking van het museale gebouwcomplex, de Museumtuin, de landschappelijke context van het Museumparkkwartier en het beschermde stadsgezicht.

Opdracht Renovatie

In 2018 besluit de gemeenteraad tot asbestsanering en grootschalige renovatie van MBVB. Na de architectenselectie stemde de gemeenteraad op 2 juli 2020 in met een ontwerp voor "een technisch hersteld, verduurzaamd en toekomstbestendig museum met ambitie". De raad geeft het college opdracht om architect Mecanoo in samenwerking met de gemeentelijke projectorganisatie haar visie in een ontwerp en raming voor een technisch hersteld, verduurzaamd en toekomstbestendig museum met ambitie uit te werken. Daarin dient rekening gehouden te worden met de mogelijkheid tot stapsgewijze realisering van het ontwerp. Dit besluit leidde tot een verkenning van de volgende ruimtelijke opgaven:

- **Het in ere herstellen van het monumentale museumcomplex en het verbeteren van de relatie tussen het museumcomplex en de omgeving.** Met name de relatie tussen Bodon en de straat is verdwenen door de uitbreiding met het bouwdeel Robbrecht en Daem, dat bouwdeel Bodon aan de voorzijde geheel omsluit. Verder is de relatie tussen tuin en museum veranderd door de toevoeging van het Henketpaviljoen. De terrassen aan de zuidzijde van Van der Steur verdwenen, waarmee de fysieke verbinding tussen het monumentale bouwdeel en de tuin verdween. Daarnaast werd door de toevoeging van het Henketpaviljoen het directe zicht vanuit Van der Steur op de tuin verplaatst naar dit nieuwe paviljoen.
- **Een beter zichtbare en uitnodigendere entree.** De huidige entree van het museum wordt als verstopt ervaren en de monumentale entree van het bouwdeel Van der Steur heeft zijn oorspronkelijke functie grotendeels verloren vanwege het toegenomen aantal bezoekers en veranderde eisen aan een hedendaagse publieksentree.
- **Een betere logistiek.** De huidige logistiek is niet langer toereikend aan de eisen voor een hedendaags museum met het ambitieniveau van MBVB, zoals is opgenomen in het programma van eisen.
- **Een betere zichtbaarheid en bereikbaarheid van het Museumpark en de Museumtuin,** om de beleefbaarheid van het Museumparkkwartier te versterken in de directe nabijheid van het museum. De recente realisatie van het Depot heeft deze behoefte van een goede relatie tussen museum

en Museumparkkwartier nog manifester gemaakt. Verder is een extra entree tot het Museumparkkwartier vanaf de Westersingel zeer gewenst.

Ruimtelijke kaders

Naar aanleiding van de ontwikkeling van het Depot werd in 2014 een masterplan opgesteld door ontwerp bureau Gustafson Porter. Deze visie is op 13 september 2016 vastgesteld door B&W. Dit masterplan is verder uitgewerkt tot drie Inrichtingsplannen, welke zijn vastgesteld en de eerste is inmiddels in uitvoering. Daarnaast is de voetgangersverbinding tussen het Museumpark en Het Park naast de Kunsthal verbeterd.

In juni 2021 besloot de gemeenteraad het college opdracht te geven om de komende zes maanden de haalbaarheid van een ambitieuze renovatie van het Museum Boijmans van Beuningen, in lijn met het gepresenteerde structuurontwerp te onderzoeken, waar een kwaliteitsslag van het Museumpark integraal onderdeel van uitmaakt. De Verkenning Kwaliteitsslag Museumpark leidde tot het opstellen van een visie voor het Museumpark en specifiek de inpassing van het loading dock. Het rapport van de verkenning is vastgesteld door de gemeenteraad.

Op 16 december 2021, na een breed ingestoken verkenning naar de haalbaarheid van het ambitiescenario, besloot de gemeenteraad akkoord te gaan met de renovatie van Museum Boijmans van Beuningen waarmee het museum voor een belangrijk deel volgens ambitie wordt gerenoveerd en vernieuwd. Dit houdt in: de technische renovatie en asbestsanering, een nieuwe entree aan de Museumparkstraat en een nieuw logistiek centrum met toegang via het Museumpark. In het vervolgtraject wordt de weg opengehouden naar het realiseren van verdere ambitie voor een toekomstbestendig museum. Dit betreft een nieuwe tentoonstellingsruimte, de verbinder, de villa's en horeca, waarvoor op dit moment geen locatie en budget beschikbaar is.

2014 Gustafson Porter stelt een masterplan op voor het Museumparkkwartier, en een betere aantakking hiervan op de stad.

2016 Het masterplan GP wordt vastgesteld en uitgewerkt tot drie Inrichtingsplannen

2018 Gemeente Rotterdam en MBVB stellen een ambitedocument op, dat resulteert in het document 'Renovatie MBVB 5 Uitgangspunten'

20 december 2018: Gemeenteraad besluit tot asbestsanering en grootschalige renovatie van MBVB. Ambitiescenario dat leidt tot een technisch hersteld, verduurzaamd en optimaal toekomstbestendig museumgebouw met bredere mogelijkheden in de programmering, exploitatie en groei van het aantal bezoekers

2019 Architectenselectie renovatie MBVB

2020 Mecanoo wordt geselecteerd op visie, en wordt daarmee de aangewezen architect voor de Renovatie MBVB

2 juli 2020 Raad geeft het college opdracht om architect Mecanoo in samenwerking met de gemeentelijke projectorganisatie haar visie in een ontwerp en raming voor een technisch hersteld, verduurzaamd en toekomstbestendig museum met ambitie uit te laten werken en daarin rekening te houden met de mogelijkheid tot stapsgewijze realisering van het ontwerp van de toekomst

2020

- Opstellen cultuurhistorische verkenning
- Opstellen NvU door gemeente Rotterdam
- Opstellen structuurvisie door Mecanoo

Q1 en Q2 2021

- Opstellen structuurvisie 2.0 door Mecanoo
- Doorontwikkeling NvU door gemeente Rotterdam

17 juni 2021 de gemeenteraad besluit het college opdracht te geven om de komende zes maanden de haalbaarheid van een ambitieuze renovatie van het MBVB, in lijn met het gepresenteerde structuurontwerp te onderzoeken, waar een kwaliteitsslag van het Museumpark integraal onderdeel van uitmaakt.

16 dec 2021 De gemeenteraad gaat akkoord met de renovatie MBVB waarmee het museum voor een belangrijk deel volgens ambitie wordt gerenoveerd en vernieuwd, en de weg wordt opengehouden naar het realiseren van verdere ambitie voor een toekomstbestendig museum. Tevens wordt het park betrokken bij de renovatie. Dit, en de aanpassing van de scope, leiden tot een nieuwe NvU.

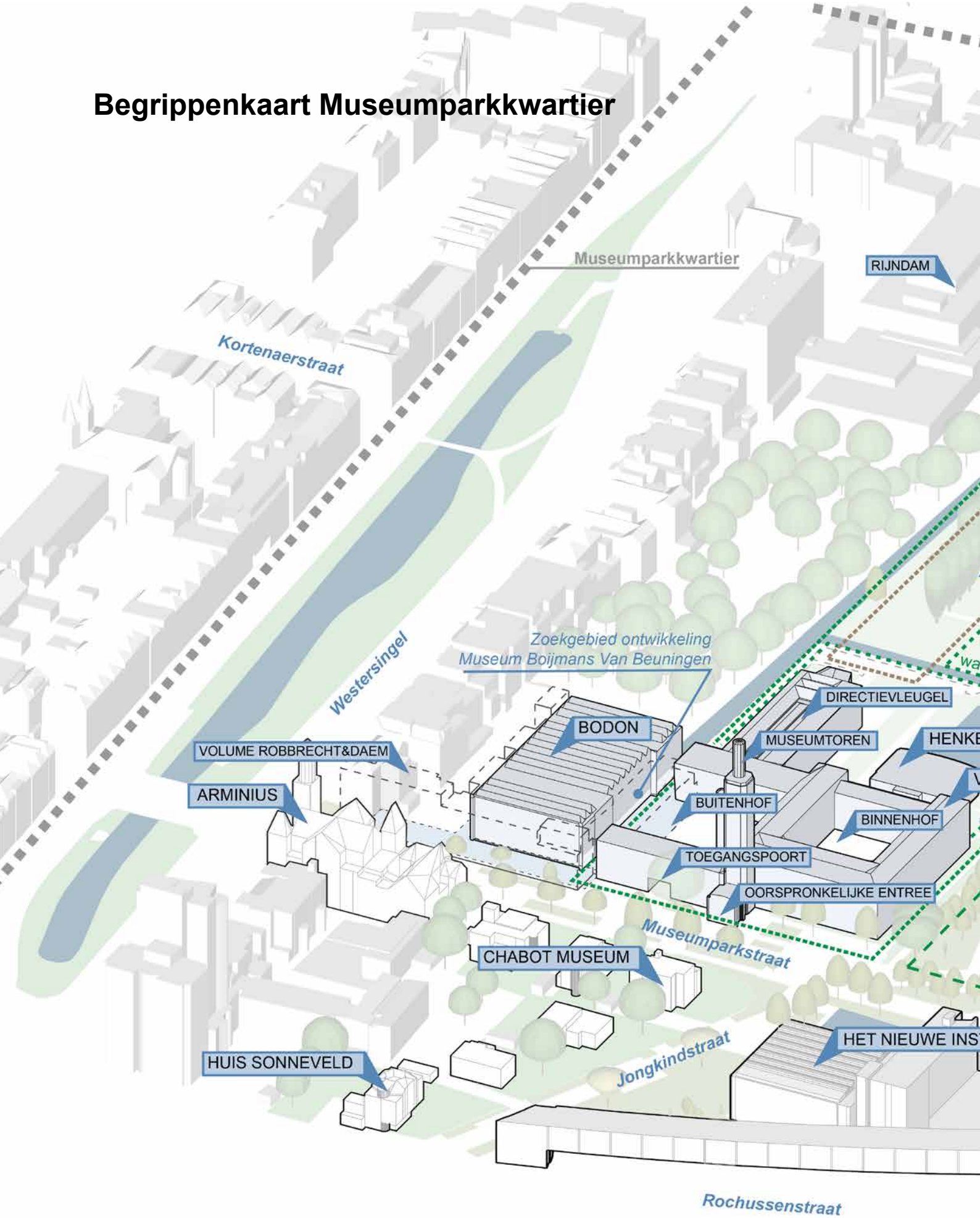
Q1 2022

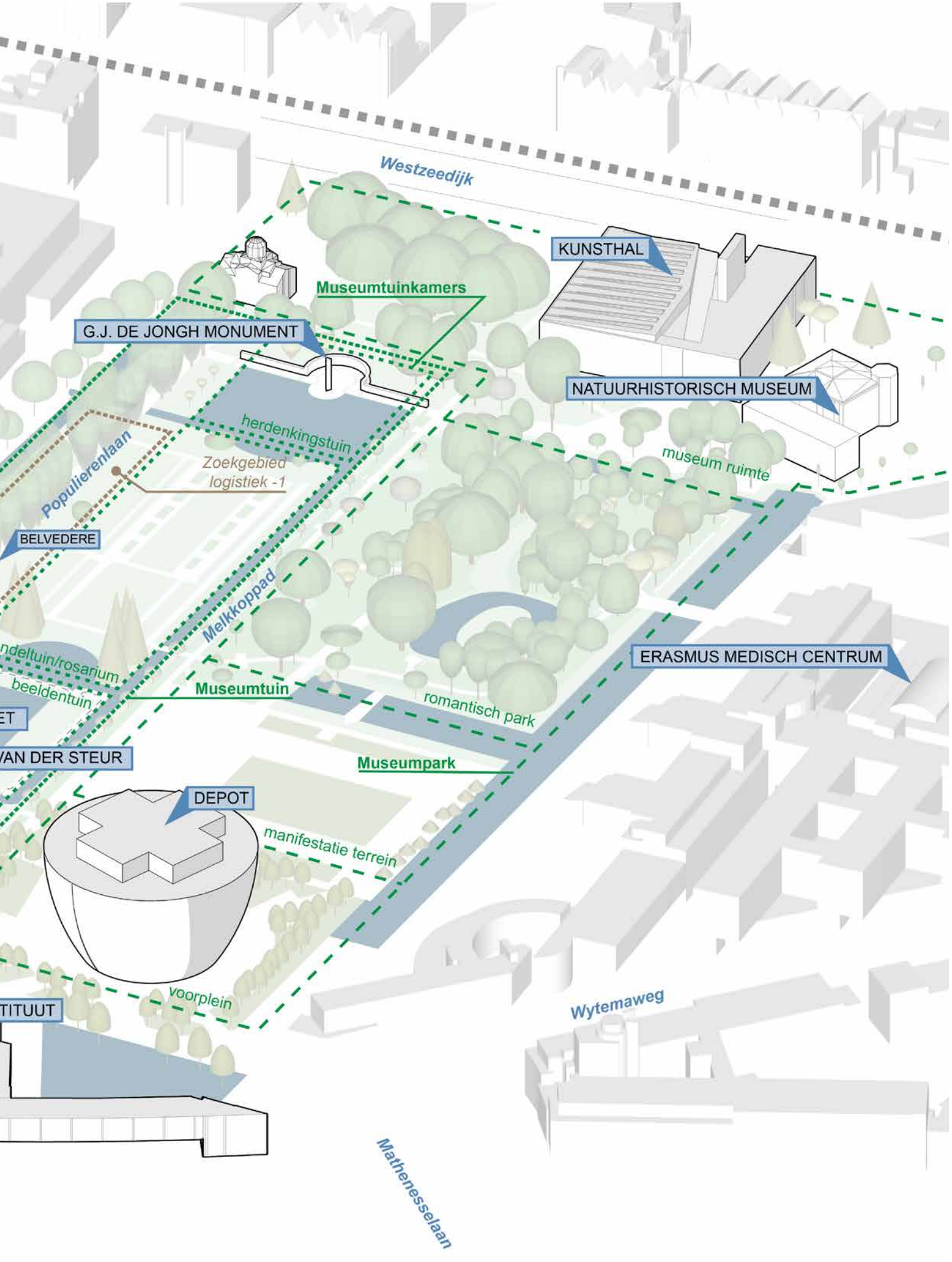
- Herdefiniëring kaders vervolg
- Vaststelling (bijgestelde) NvU

2022 VO en DO ontwerp renovatie MBVB

2029 Opening gerenoveerd MBVB

Begrippenkaart Museumparkkwartier

2. Museum Boijmans van Beuningen

2.1 Een leesbaar museumensemble

Eén museum

Het museum is een gegroeid ensemble, van tegenwoordig vier gebouweenheden; Van der Steur, Bodon, Henket en Robbrecht en Daem. Los daarvan staat het Depot, en allen samen vormen zij een netwerk dat is opgespannen in het Museumparkkwartier. Het museumgebouw heeft zich vanaf begin af aan aan de Westersingel willen manifesteren.

De traditionalistische Van der Steurvleugel uit 1935 is een prominent onderdeel van de stadsontwikkeling in plan Witteveen. Een massief 'kasteel' met een vooruitgeschoven toren als baken, met aan de voet de entree. Het gebouw was integraal betrokken op de meeontworpen formele tuin met waterpartijen en gazons. Het gebouw werd gelegd langs de verlengde Mathenesserlaan (tegenwoordig Museumparkstraat), die toen nog gezien werd als een hoofdverkeersader.

In 1972 werd in architectuur van de heersende tijdsgeest de Bodonvleugel geopend. Ondanks het verschil in architectuuropvatting vormde de Bodonvleugel een symbiose met bouwdeel Van der Steur. Met de Bodonvleugel kwam de entree dichterbij de Westersingel te liggen. Het idee om de Bodonvleugel te verdubbelen tot aan de Westersingel strandde.

Na 1972 werd uitbreiden steeds moeilijker. In 1990 werden een eenlaags entreedeel voor de Bodonvleugel aan de Museumparkstraat en het Henketpaviljoen van glas en staal in de Museumtuin gerealiseerd. Het Henketpaviljoen werd ingevoegd met respect voor de bestaande hoofdorde in de Museumtuin, als nieuwe schakel in de axiale ruimtereeks. De waardevolle fysieke relatie tussen tuin en museum verviel er echter mee. De tuinzaal in bouwdeel Van der Steur verloor bovendien haar betekenis als schakel naar de Museumtuin. De realisatie van het Henketpaviljoen betekende een aanzienlijke reductie van het oppervlak van de Museumtuin en het in onbruik raken van de tuin voor publiek.

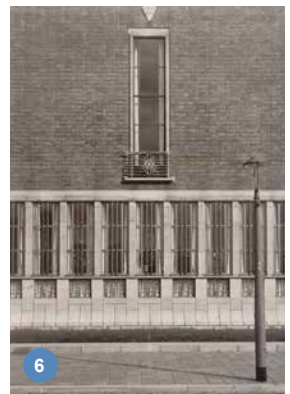
De uitbreiding richting de Westersingel kreeg rond de eeuwwisseling alsnog gestalte met de uitbreiding van de Robbrecht en Daem, waarbij een vleugel met bibliotheek en kantoren tot aan de Westersingel reikt, en een passende aansluiting maakt op de monumentale panden aan die straat. De nieuwe hoofdentree schoof niet mee op, maar kreeg een plek in de buitenhof. De uitbreiding creëerde een 'kraag' om de Bodonvleugel heen, waarmee dit bouwdeel aan het straatbeeld onttrokken werd.

De uitbreiding leverde meer ruimte op, maar ging ten koste van oriëntatie en routing. De inrichting van de voortuin, de moeilijk afleesbare functie van dit gebouw en de zoektocht naar de entree is niet optimaal gebleken. Gesteld kan worden dat het gegroeide museumensemble in zichzelf verstrikt is geraakt. Daarnaast veranderde de relatie met de tuin, doordat alle uitbreidingen in het verleden reageerden op de stedelijke ontwikkelingen langs de Mathenesserlaan, later de Museumparkstraat, maar niet op het Museumpark. Dit ging ten koste van het zicht op en het gebruik van de monumentale bouwdelen met de tuin.

Een eerste verandering hierin kwam met het Depot, dat in 2021 haar deuren aan het Museumpark opende. Ook het nieuwe, gerenoveerde museum zal zich meer aan het Museumpark gaan manifesteren. Hierdoor zal een opener museum moeten ontstaan met een heldere oriëntatie en routing voor bezoekers.

2. Museum Boijmans van Beuningen

2.2 De kracht van het monument

1. *Gebouwdeel Van der Steur gezien vanaf de locatie van het huidige HNI. De toren vormt een markant baken in de stad.*
2. *De architectonische sequentie van trappen en hallen vanaf de oorspronkelijke entree onder de toren*
3. *Bouwdeel Van der Steur, gelegen aan de toenmalige Mathenesserlaan (nu: Museumparkstraat)*
4. *Oorspronkelijke relatie tussen gebouw en Museumtuin aan de zuidgevel*
5. *De buitenruimten stonden met elkaar in verbinding via de tuinzaal, hier afgebeeld de binnenplaats*
6. *De geleding van de gevel, massieve plint, daarboven bakstenen verdieping. Slanke metalen ramen.*
7. *De oudhollandse of zeventiende-eeuwse Marottrap als geïntegreerd collectiestuk waarop de architectuur in deze ruimte is geïntegreerd.*
8. *De oorspronkelijk Hannemazaal op de verdieping van de zuidvleugel*
9. *Representatieve zaal met daglichtplafond, ventilatieroosters en wand- en vloerafwerkingen*

De kern van het museum wordt gevormd door het monumentale ensemble van de gebouwdelen Van der Steur en Bodon, en de in samenhang met Van der Steur ontworpen Museumtuin. Een belangrijk onderdeel van de renovatie van Museum Boijmans van Beuningen betreft dan ook de restauratie van deze gebouwdelen, welke worden beschouwd als onderdeel van de museumcollectie. Ze zijn een geschenk van de generaties voor ons en dragen in belangrijke mate bij aan de identiteit van Museum Boijmans van Beuningen.

Het gebouwdeel Van der Steur is een rijksmonument, het gebouwdeel Bodon niet. De twee gebouwdelen vormen een gewaardeerde symbiose. In de loop van de tijd zijn om functionele of logistieke redenen aanpassingen aan het museumcomplex gedaan die de originaliteit van het totaal hebben aangetast. Voor de komende renovatie bestaat de wens de waarden en kwaliteiten van deze gebouwdelen in stand te houden en waar nodig te herstellen door een kwalitatief hoogwaardige restauratie als onderdeel van een algehele renovatie.

Van der Steur

Het gebouwdeel Van der Steur is het oudste van een in de tijd gegroeid ensemble en is specifiek ontworpen naar de ideeën van museumdirecteur Dirk Hannema en architect Ad Van der Steur voor de kunst- en kunstnijverheidcollectie die nog steeds de kern vormt van de vaste collectie van het museum.

De plattegrond van het gebouwdeel Van der Steur is klassiek van opzet: vier in carrévorm aangelegde museumvleugels rond een toegankelijke, groene en open binnenplaats met oostelijk daarvan een tweede binnenplaats, die we 'buitenhof' noemen omdat de oostzijde vrij bleef van bebouwing en werd afgebakend door water en beplanting. In de noordvleugel is de doorgang van de straat naar het buitenhof opgenomen, de zuidvleugel kreeg een haaks daarop aansluitend, bredere directievleugel, waarvan de begane grond destijds niet publiek toegankelijk was. De hoog opgaande toren aan de straatzijde zorgt voor een belangrijk stedenbouwkundig accent en markeert de oorspronkelijke

hoofdentree. Deze klassieke, vrijwel symmetrische opzet met museumvleugels rond open hoven is karakteristiek en waardevol. In het interieur zijn museumzalen in de lengterichting met elkaar verbonden (enfilade). De museumroute is helder en voert door de zalen rond de binnenplaats en wordt vervolgd in een vergelijkbare rondgang door zalen in de bredere directievleugel met een dubbele reeks van museumzalen.

Via de vroegere hoofdentree bij de toren, die nog steeds als een entree functioneert, leidt een architectonische sequentie van luie trappen als vanzelf naar boven. De schilderijzalen op de verdieping worden voorzien van daglicht afhankelijk van de tentoongestelde collectie; er zijn zalen met bovenlicht, zijlicht of een combinatie daarvan, maar ook met schuin invallend noorderlicht zoals in de beeldengalerij in de directievleugel. Het museum is ontworpen als een daglichtmuseum. Er is veel aandacht besteed aan een indirecte belichting van wanden gefilterd door speciaal ontworpen schoepenplafonds. Oorspronkelijk waren boven deze plafonds armaturen opgenomen die bij donkere dagen en avondopeningen de schilderijzalen van indirect kunstlicht voorzagen. Van der Steur vond het belangrijk om museumbezoekers niet onnodig te vermoeien. Daarom zijn in de zalen banken geïntegreerd en is voorzien in rustruimten, met ramen aan beide kanten om te genieten van het uitzicht.

De doorlopende route voerde langs een chronologische opstelling van schilderijen van de middeleeuwen tot aan de moderne kunst. Onderdeel van deze collectie is ook de zeventiende-eeuwse Marottrap in de zuidvleugel van het buitenhof. Hier kon men naar beneden om de collectie kunstnijverheid te bekijken of door naar de museumzalen van de directievleugel met schilderijen en beelden. Alle museale en niet museale ruimtes, zoals bijvoorbeeld het auditorium en de bibliotheek hebben eenzelfde hoogwaardige ambachtelijk vervaardigde afwerking, die bijna overal nog aanwezig is. Kenmerkend was de vooral steenachtige afwerking op begane grond en de meer tactiele afwerking op de verdieping.

In de zuidvleugel (tuinzaal) bij de binnenhof was een directe verbinding naar de beeldentuin, die door de

aanbouw van het Henketpaviljoen in 1991 is verdwenen. Hier kon men aan de zonzijde van het gebouw op het terras genieten van de Museumtuin en het Museumpark. Ook de binnenplaats was toegankelijk voor bezoekers. De verbinding tussen museum en tuin was in samenhang ontworpen.

De Hannemazaal in de noordvleugel boven de doorgang naar het buitenhof, was tentoonstellingsruimte voor tijdelijke tentoonstellingen, iets wat destijds in opkomst kwam en waarvan de Bodonvleugel in zekere zin een grootse voortzetting is. De zaal is sterk gewijzigd door de latere inbouw van een verdieping en doorgang naar gebouwdeel Robbrecht en Daem.

De bouw- en installatietechniek waren in de tijd bijzonder innovatief. De onzichtbare betonconstructie met onder meer dubbele vloeren, deze en de dubbele wanden waarin de luchttoevoer- en afvoerkanalen werden weggewerkt en de opstelling van de klimaatinstallaties in de kelder waren vernieuwend. De zalen werden met geconditioneerde lucht geventileerd, het werd een 'ademend' gebouw.

De architectuurstijl reflecteert de periode van het interbellum en kan worden gezien als een traditionalistische stijl met Scandinavische invloeden. Aan de buitenzijde heeft het Van der Steurgebouw een rijke detaillering met een gevelbekleding in baksteen op een granieten plint en oorspronkelijk slanke bronzen ramen, waarvan nog een deel aanwezig. Ook zandsteen is toegepast als gevelbekleding waaronder bij het toegangsportaal bij de toren en de gevels van de binnenplaats. De goten en dakranden zijn bekleed in koper. Deze materiaalkeuze is mede ingegeven met het oog op een mooie veroudering van het exterieur. Met natuurlijke en architectonische middelen werd het publiek op afstand gehouden door een hoge robuuste plint, een nog aanwezige grasstrook langs de west- en een deel van de noordgevel en verdwenen water langs de oost- en een deel van de noordzijde van het gebouw. Van der Steur ontwierp het gebouw, interieur en tuin. Daarmee is het oudste museumdeel met recht een 'gesamtkunstwerk'.

Gebouwdeel Van der Steur en de belangrijkste architectuur- en bouwhistorische waarden:

- Daglichtmuseum, afgestemd op de aard van de kunst en per ruimte een specifiek uitgewerkte daglichttoetreding
- De enfilade en architectonisch geësceneerde sequentie van de routing en zichtassen beginnend vanaf de publieksentree onder de toren
- Rationeel-traditionalistisch uitgewerkt 'gesamtkunstwerk' ten tijde van het interbellum
- Hoogwaardige afwerking van het interieur
- Situatie en context, waaronder de samenhang tussen tuin, binnenhoven en museum
- Klimaatconcept als ademend gebouw

Voor een volledige beschrijving van het gebouwdeel Van der Steur alsook de bouwhistorische waarden wordt verwezen naar het Bouwhistorische onderzoek door BBA uit 2017 en de bijlage Aspect Restauratie van het PvE.

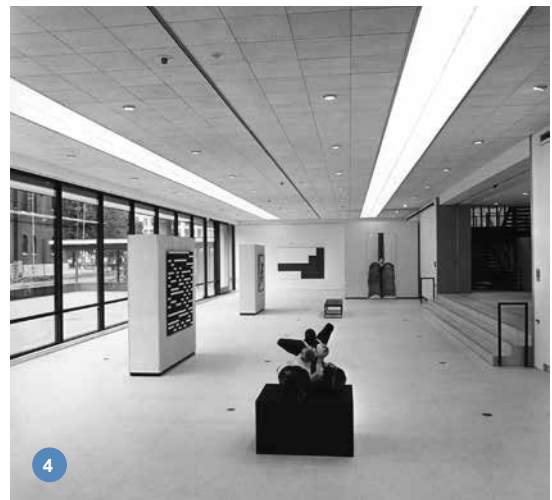
Bodon

Al kort na de opening van het gebouwdeel Van der Steur ontstonden plannen voor uitbreiding. Na vele jaren van plannen maken, kon uiteindelijk in 1972 het nieuwe gebouwdeel zijn deuren openen voor het publiek. Het ontwerp was van Alexander Bodon, met een interieurontwerp van Hein Salomonson. Het nieuwe gebouwdeel is een passende uitbreiding van internationaal allure van een te klein geworden tentoonstellingsgebouw, in de vorm van een afzonderlijk gebouw dat de oostelijke afsluiting van het 'buitenhof' vormt. Ook hier gaat het om een modern gebouw met een uitstraling van baksteen. De architectuur is in zijn eenvoud van hoge kwaliteit en geïnspireerd door de stijl van Het Nieuwe Bouwen. Er is veel aandacht voor het verbinden van binnen- en buitenruimtes en de toestroom van daglicht via grote glaspuien en dak. Het bouwdeel Bodon voegt iets nieuws toe aan het oude museum, zowel functioneel als ook qua architectuur, maar gaat in de modernere architectuurtaal toch een duidelijke relatie aan met het oude gebouw door de positionering, de bouwhoogte, de gevelritmiek en het materiaalgebruik.

De gevels zijn opgetrokken van rode (machinale) handvormsteen in kettingverband die in kleur en

metselverband een verwijzing zijn naar het metselwerk van het gebouw van Van der Steur maar een eigen karakter hebben. De fysieke en visuele verbinding tussen binnen- en buitenruimte is een belangrijk kenmerk. Door de verdiepingshoge glaspuien op de begane grond had gebouwdeel Bodon een transparante plint en grote mate van openheid, ook aan de achterzijde met een terras op het zuiden. Alleen aan de oostzijde, die uitkeek op de achterzijde van de Westersingel is uit privacyoverwegingen de gevel meer gesloten gehouden. De verbinding tussen de gebouwdelen Van der Steur en Bodon is gerealiseerd door een strook vrij te houden van 5,75 meter, waarin een smal tussenlid is gerealiseerd aan de zuidzijde over een hoogte van twee verdiepingen en aan de noordzijde met alleen op verdiepningsniveau een verbinding naar de oudbouw.

Karakteristiek voor het concept is de driedeling in de plattegrond, ontworpen op een overall consequent doorgewerkte basismodule van 1,10 meter. Er zijn drie grote ruimtes achter elkaar geplaatst met haaks op de lengterichting twee verkeersstroken met trappen en liften naar de verdieping. De verkeersstroken zijn voorzien van veel daglicht via gevelhoge vensters. In elke gevel was

1. De gevels van gebouwdelen Bodon en Van der Steur aan de Museumparkstraat, met de uitbreiding van Henket en Bodon 1991.
2. Het daklandschap van bouwdeel Bodon is ontworpen als vijfde gevel.
3. Interieurbeeld van begane grond aan de noorzijde. Open zichtrelaties met buiten en een open trappenhuis gevuld met daglicht in de verkeersstrook. De voorzaal had een sterke relatie met de straat.
4. De Bodonzaal als huiskamer van de stad. Op de foto is duidelijk te zien hoe de vloer van de tentoonstellingsruimte gelijk ligt met het maaiveld van de straat, voor optimale verbinding en een toegankelijke uitstraling.
5. Verdieping gezien vanuit de noordelijke verkeersstrook. Daglicht van opzij en van boven. Ruime zichtlijnen in het interieur alsook naar buiten ter oriëntatie.
6. Bouwdeel Bodon gezien vanaf de noordelijke stoep.

één groot venster (van plafond tot vloer) opgenomen voor daglicht en uitzicht vanuit de museumzalen. Hierdoor kon de bezoeker zich oriënteren. De zalen op de verdieping kregen naast zijlicht ook daglicht van bovenaf, via sheddaken met openingen op het noorden. Het licht werd gefilterd door een vlak glazen plafond met velum en aluminium raster. Het gebouwdeel Bodon sloot zich dus aan bij het principe van een hoogwaardig daglichtmuseum. De zalen op de begane grond hadden ook kunstlicht, verborgen achter in het verlaagde plafond geïntegreerde glasstroken. Zowel op de begane grond als de verdieping zijn de grote zalen te koppelen en te ontkoppelen door innovatieve schuifwanden, waardoor het nieuwe bouwdeel een grote mate van flexibiliteit heeft en multifunctioneel is te gebruiken.

De hoofdentree van museumdeel Bodon bevond zich aan de straat via een, als tijdelijk bedoelde, ingangspartij, wachtende op de tweede fase van uitbreiding richting Westersingel. De entree ligt in de rooilijn van het Van der Steurgebouw, maar krijgt een accent door de vooruitstekende luifel, waardoor de museumingang van veraf herkenbaar was. In de ruimte tussen de gevel en het trottoir was een buitententoonstelling van beelden ingericht, gemarkeerd met een lage omheining. In het interieur was de routing helder, via entreehal en garderobe kon je rechtsaf naar boven met de trap of lift. Via transparante tussenleden werd op beide niveaus de verbinding gemaakt met de routing door Van der Steur. Op begane grond kon het prentenkabinet worden bezocht in de middenzaal of de beeldenzaal aan de voorzijde die aansloot op het maaiveld. Er was een café aan de tuinzijde met een terras op de zon. De middenzaal op de verdieping is van hoge kwaliteit, met een kolomvrije overspanning van 33 meter, lange tijd de grootste tentoonstellingszaal van West-Europa. In de kelderverdieping bevonden zich naast ruimtes voor luchtbehandeling, ook toiletten, kleedkamers, depots en werkruimtes die daglicht kregen via een later dichtgemaakte open koekoek aan de zijde van het buitenhof.

De genoemde karakteristieke opbouw en indeling met grote museumzalen; het consequent doorgevoerde moduulraster; de specifieke daglichttoetreding; de eenvoud en strakke vormgeving; en de heldere routing zijn alle bepalend voor de waarde van het museumdeel Bodon. Het gebouw kon zelfstandig functioneren maar werkte tegelijkertijd ook als sterk onderdeel van het ensemble Museum Boijmans van Beuningen. De uitbreiding in 1991 aan de straat, naar ontwerp van

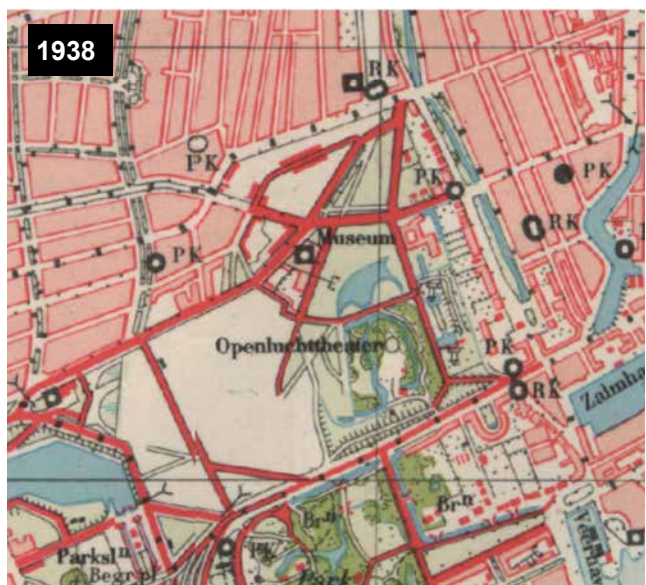
Bodon en Henket, voor een ruimer entreegebied, een winkel en restaurant deed geen afbreuk aan genoemde karakteristieke en samenhangende waarden. Door de uitbreiding van Robbrecht en Daem tegen de noord-, oost- en westgevel van gebouwdeel Bodon is het daglicht op de begane grond uit het hart van het gebouw verdwenen. Op de verdieping ontbreekt hierdoor nu oriëntatie door verdwenen zichtrelaties naar buiten.

De bouw- en installatietechniek kan tot slot niet onderbelicht blijven. Net als voor Van der Steur is ook voor gebouwdeel Bodon een destijds zowel innovatieve beton- als staalconstructie gebruikt waardoor grote overspanningen mogelijk werden. Voor het goed kunnen functioneren van het nieuwe gebouwdeel met grote ruimten was een uitgekiend luchtbehandelingsprincipe nodig die gelijkenis heeft met gebouwdeel Van der Steur. De luchtkanalen zijn hier ook in wanden opgenomen waarbij geconditioneerde lucht aan de onderzijde van de lange zaalwanden werd ingeblazen en de retourlucht werd afgezogen naar een retourplenum via de roosters aan de boven- en onderzijde van de korte zaalwanden.

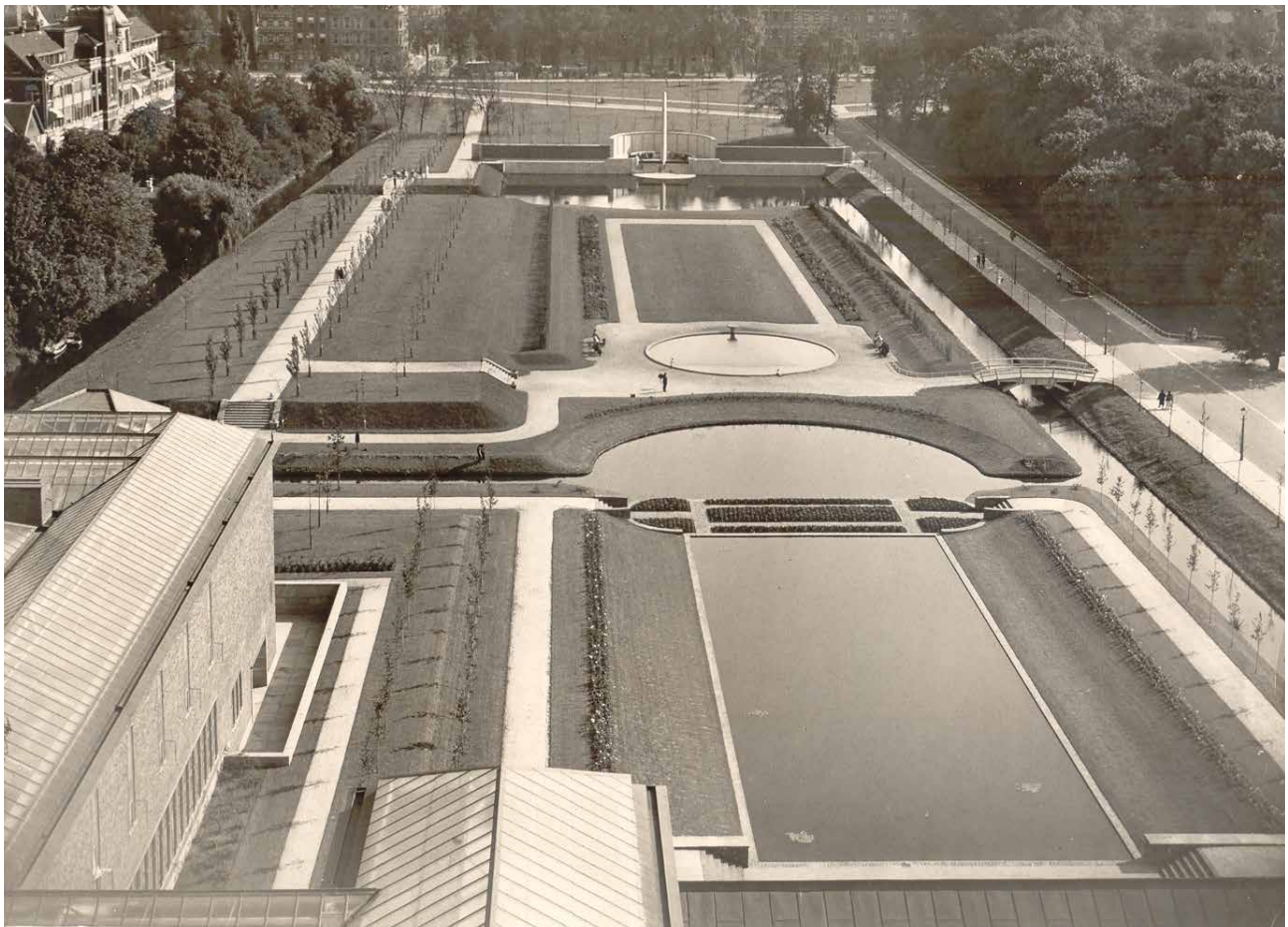
Belangrijkste architectuur- en bouwhistorische waarden gebouwdeel Bodon:

- De architectonisch schijnbaar eenvoudige opzet, modulaire opbouw en grote flexibiliteit. Een modernistisch gebouw met veel aandacht voor openheid, ruimte en licht, zorgvuldige materiaalkeuze, kleurtoepassing en goede detaillering. In verlichtings-, lucht- en warmte-techniek sluit het aan op de principes van Van der Steur, maar in moderne vorm.
- De werking van het daglicht. De Bodonvleugel continueert hiermee het gebouwdeel Van der Steur als daglichtmuseum.
- De silhouet- en ensemblewaarde met een respectvolle aansluiting op de oudbouw. Ondanks vertroebeling door latere ingrepen en ombouwing, completeert het volume van Bodon de bebouwing aan de 'dep'.
- Bodon is naar de Museumparkstraat ontworpen vanuit de filosofie geen drempels op te werpen tussen de kunst en de mensen, als huiskamer voor de stad. De vloer van de tentoonstellingsruimte ligt nagenoeg gelijk met het maaiveld van de straat, voor een laagdrempelig toegankelijke uitstraling.

Voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar het Bouwhistorische onderzoek door BBA uit 2017 en de bijlage Aspect Restauratie van het PvE.

Het huidige Museumparkkwartier is een overblijfsel van de gronden die hoorden bij Villa Dijkzicht. Villa Dijkzicht lag in het open polderlandschap als landgoed aan de Westzeedijk. Het privébezit werd door de jaren heen meer en meer omsloten door de uitbreidende stad. Museum Boijmans van Beuningen was een van de eerste grote ontwikkelingen in het voormalige private land van Hoboken, binnen het plan Dijkzicht van Witteveen.

Zicht vanaf de toren naar de oorspronkelijke Museumtuin. Links is het brede grondtalud te zien als belvédère voor wandelaars, rechts daarvan de oorspronkelijke rozentuin.

Museumtuin

De karakteristieke noord-zuid oriëntatie van de tuin is een overblijfsel van de landschappelijke structuur. De oostelijke perceelgrens van het museumcomplex is voor een groot deel nog in de oorspronkelijke vorm aanwezig. De grens is herkenbaar als lange waterloop met bomen en onderbeplanting aan de kant van de achtertuinen van de Westersingel. Van der Steur maakte gebruik van deze typerende oostgrens in zijn ontwerp voor de tuin. De lange noord-zuid richting werd bepalend voor het ontwerp van zowel de Museumtuin als het museumgebouw en ingezet als hét middel om het museumgebouw en de Museumtuin tot een samenhangend geheel te maken. Het groen van de achtertuinen van de Westersingel werden de coulissen van de Museumtuin, en hebben een belangrijke en waardevolle rol in de groenwaarde en -beleving van de Museumtuin en het Museumpark. Van der Steur maakte een totaalontwerp; gebouw en tuin werden in synergie ontworpen. Inmiddels zijn het museumgebouw en de daarmee onlosmakelijk verbonden Museumtuin een rijksmonument.

De Museumtuin kenmerkt zich met de volgende kwaliteiten. De tuin is ontworpen in de gedachte van de nieuwe architectonische tuinstijl en ontleent elementen uit de traditie van Italiaanse renaissancetuinen. De tuin ligt symmetrisch opgespannen langs een (zicht)as van het binnenhof, via de tuinkamer, vijvers en gazons door naar het monument voor G.J. de Jongh. De flanken van de tuin werden gemarkeerd door twee watergangen. Direct hieraan lagen taluds die de tuin omsloten. Het oostelijke talud was als belvédère groter van formaat. Op dit talud lag de populierenlaan, op dezelfde positie als in de huidige situatie, met twee rijen populieren. Deze zuilvormige boomstructuur is door de vorm en hoogte heel typerend. De tuin bood met de belvédère zicht op de nieuwe stadsuitbreidingen. Door de jaren heen is de inrichting aan aanpassingen onderhevig geweest, mede door bijvoorbeeld de Floriade. Het talud is inmiddels verdwenen, maar de tweede generatie populierenlaan is deels intact.

Van der Steur voorzag de Museumtuin van een drietal kamers met ieder een eigen functie. Kijkend vanuit het museum zijn de kamers te herkennen in; eerst een (niet openbaar toegankelijke) omgrachte beeldtuin met vijvers, vervolgens een versoberde wandeltuin met gazons, rozenperken en hagen, en tot slot een herdenkingstuin met spiegelvijver en monument. De kamers worden verdeeld door watergangen in de oost-westrichting die verbreden tot vijverpartijen.

Belangrijkste cultuurhistorische en monumentale waarden Museumtuin:

- De basis van het Museumtuinontwerp van Van der Steur is gepositioneerd op een aantal nog herkenbare historische landschappelijke lijnen.
- De tuin is ontworpen in de gedachte van de nieuwe architectonische tuinstijl en ontleent elementen uit de traditie van Italiaanse renaissancetuinen.
- Van der Steur maakte in zijn ontwerp gebruik van het omliggende groen van de achtertuinen van de Westersingel.
- De basis van de tuin is sterk axonometrisch en symmetrisch opgezet.
- De tuin kenmerkt zich door een sterke thematische kameropzet.
- De waardering van de tuin is vastgelegd in:
 - De cultuurhistorische verkenning Museumtuin Boijmans-Van Beuningen, Rapportage en waardestelling, Dolf Broekhuizen Rotterdam, december 2010
 - De Historisch-ruimtelijke analyse en waardering, Museum Boijmans van Beuningen Buitenruimte, Leon van Meijel en Els Bet 2020

De Westersingel

De Westersingel is onderdeel van het rijksbeschermd stadsgezicht 'Waterproject'. Zowel een samenhangend landschappelijk straatprofiel, rijke aanpalende bebouwing en voor- en achtertuinen zijn beeldbepalend onderdeel in deze bijzondere en unieke stadsstructuur.

De Westersingel heeft een lommerrijk groen karakter. Het ruimtebeeld wordt bepaald door een samenspel tussen een laag gelegen wetering, flauw hellende taluds met gazons, bomen langs de straat, voortuinen aan de westzijde, bomen in de voortuinen en bebouwingswanden van (half)vrijstaande villa's en aaneengeschakelde herenhuizen aan weerszijden. De wetering, wegen, erfgronden en rooilijnen hebben een rechtlijnig en vrijwel evenwijdig beloop.

De inrichting van de voortuinen wordt onder andere gekenmerkt door groene hagen dwars op de singel en smeedijzeren sierhekwerken parallel aan de singel. Samen met de portieken, terrassen, erkers en/of serres zorgen zij voor een gelaagde overgang tussen de buitenruimte en de bebouwing.

3. Locatie en ligging in de stad

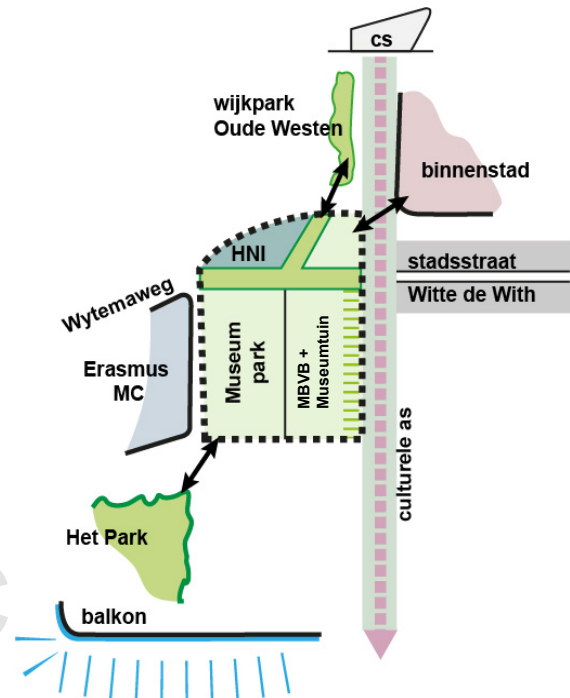
3.1 Huidige situatie

Ligging in de stad

Museum Boijmans van Beuningen ligt in het Museumparkkwartier, in het gebied Hoboken. Het vormt een groene schakel tussen de wijken Oude Westen, Scheepvaartkwartier, Cool Zuid en de Binnenstad, en is daarmee een belangrijk onderdeel van een essentiële groenstructuur in de stad: de wigvormige groene zone die uitwaaiert vanaf Centraal Station in de binnenstad via de Westersingel, het Museumparkkwartier en het Park tot aan de Maas. Deze enige grote groenzone in de binnenstad is een grote kwaliteit van de stad, en neemt in waarde toe door de sterke verdichting die momenteel plaatsvindt.

Het Museumparkkwartier wordt begrensd door de Westersingel, de Rochussenstraat, de Westzeedijk en het Erasmus MC. Deze stedelijke en deels monumentale assen verankeren het Museumparkkwartier in de omgeving. De assen worden versterkt door een aantal markante gebouwen. Zo vormen het Depot en de museumtoren van Van der Steur een belangrijk baken aan de Mathenesserlaan, Jongkindstraat en Museumparkstraat. De Witte de Withstraat en Museumparkstraat rijgen in potentie de binnenstad en het Museumparkkwartier op krachtige wijze aaneen. Een fijnmazig stelsel van formele en informele routes verbindt het Museumparkkwartier met de omliggende stadsdelen.

Daarnaast vormt het Museumparkkwartier ook als cultureel centrum een belangrijke kwaliteit van de stad. Als een cultureel netwerk liggen diverse culturele instellingen verspreid over het park: Het Nieuwe Instituut, de Kunsthall, Arminius, het Chabot Museum, het Natuurhistorisch Museum en natuurlijk Museum Boijmans van Beuningen. Het Museumparkkwartier als internationaal cultuurpark wint aan kracht als de verschillende instellingen een stevig netwerk vormen en sterke collectieve aantrekkingskracht uitstralen. De culturele instellingen in het Museumparkkwartier vormen samen een open structuur van vrijstaande gebouwen en ensembles. De instellingen worden samengebonden door het groen van

het Museumparkkwartier. Deze structuur houdt de ruimte als schakel in de groene wig van de stad in stand. Het Museumparkkwartier als groen verblijfs- en cultuurpark in de nabijheid van het Rotterdamse stadscentrum is een unicum voor de stad.

Kwaliteit Museumtuin

De oorspronkelijke inrichting van de Museumtuin is veranderd, op sommige plekken onoverzichtelijk en de conditie van het groen is niet overal in goede staat. De kernwaarden zijn echter nog altijd aanwezig, zoals de komvormige opzet, de populierenlaan met twee rijen populieren, de groene omlijsting, het 'venster op de stad' en de functionele zonering. Een aantal onderdelen van het monumentale tuinontwerp zijn in slechte conditie.

Plannen in uitvoering

Naar aanleiding van de ontwikkeling van het Depot werd in 2014 een masterplan opgesteld door ontwerp bureau Gustafson Porter. Doel hiervan is het Museumparkkwartier sterker en herkenbaarder te verankeren in de stad. Entrees en verbindingen naar het Museumparkkwartier worden versterkt en vergroend, en er worden nieuwe entrees toegevoegd. Brede plantvakken met sierbeplanting, hagen en meer bomen versterken het parkkarakter, en maken de culturele instellingen en het park beter bereikbaar en aangenamer in beleving.

In opvolging van het masterplan Gustafson Porter zijn drie Inrichtingsplannen opgesteld door de gemeente: het Voorportaal Museumpark, de Museumparkstraat-Jongkindstraat en het Evenementendek - Museumparkgarage. Deze Inrichtingsplannen zijn alledrie vastgesteld en de eerste twee hiervan zijn inmiddels in uitvoering. Naar aanleiding van de renovatie MBVB, zal het IP van de Museumparkstraat waar nodig aangepast worden, om tot een integraal ontwerp te komen waarin het museumontwerp en openbare ruimte elkaar versterken.

Kwaliteit Westersingel

Op enkele plaatsen is het oorspronkelijke karakter van de Westersingel veranderd. Er is ruimte geboden aan institutionele gebouwen zoals de Bodonvleugel en het Rijndamcomplex. Op vele plaatsen is de groene inrichting van de erven (zowel voor- als achtertuinen) verstoord en daarmee kwetsbaar, met name omdat groen plaats heeft gemaakt voor verharding voor parkeren. Verder is de toestand van de krachtige boombeplanting zorgwekkend. In de toekomst zal voor onderhoud en herstel van dit groen zorggedragen moeten worden.

Logistiek Museum Boijmans van Beuningen

Gezien de zeer binnenstedelijke ligging van Museum Boijmans van Beuningen, verdient de logistiek van het museum bijzondere aandacht. De logistieke afwikkeling van zowel kunst, goederen als bezoekers is van groot belang voor een goed functionerend museum. Daarnaast heeft de afwikkeling van deze stromen invloed op de kwaliteit van de directe omgeving. In deze binnenstedelijke context is de logistieke afwikkeling een complexe opgave.

De logistieke entree van het museum bevindt zich op dit moment aan de Museumparkstraat. De huidige afmetingen zetten het functioneren als internationaal topmuseum onder druk; een uitbreiding en verplaatsing van de logistiek is voor een toekomstbestendig museum zeer gewenst. De huidige locatie en vormgeving van de logistieke entree belemmeren een positieve interactie van het museum met de Museumparkstraat.

Fietsparkeren in het Museumparkkwartier

Door de toename aan cultureel programma, en door de stimulans van fietsgebruik in de stad, is er een tekort ontstaan aan fietsparkeermogelijkheden in het gebied. Er zijn extra fietsparkeerplekken opgenomen in de Inrichtingsplannen, maar deze zijn niet voldoende voor het verwachte aantal bezoekers.

3.2 Ambities en wensen

Betere verbonden op alle schaalniveaus

Op gebouwniveau ligt er een sterke ambitie om het museum beter te verbinden met en te manifesteren aan de Museumparkstraat, evenals een betere verbinding met de Museumtuin.

Daarnaast is het de ambitie om het openbare deel van de Museumtuin beter te verbinden met de rest van het Museumparkkwartier. Dit is zeer wenselijk om de samenhang en de sociale veiligheid van het huidige publieke deel van de Museumtuin te bevorderen, onder andere door de kamers waaruit de tuin bestaat beter met elkaar te verbinden. Het Museumparkkwartier komt daarmee nog beter op de kaart te staan als groen verblijfspark voor iedereen.

Ook ligt er de wens om het Museumparkkwartier beter te verbinden met de stad. Hiervoor worden toekomstige kansen gezien in nieuwe oost-westverbindingen tussen de Museumtuin en de Westersingel, en een aantrekkelijkere entree voor voetgangers aan de Westzeedijk.

Versterken positie in groene wig

De individuele en gezamenlijke kracht van de delen die samen de groene wig vormen kan en moet sterker; de wig als aaneengesloten, bereikbare en groene zone moet nog groeien. Hier zijn reeds stappen voor gezet met onder andere het inrichtingsplan voor de Museumparkstraat, maar in het ontwerp van de Museumtuin en het Museumpark dient hier ook rekening mee gehouden te worden.

Verkenning Kwaliteitsslag Museumparkkwartier

Vanaf juni 2021 is er in relatie tot het haalbaarheids-onderzoek van het ambitiescenario MBVB tevens een Verkenning Kwaliteitsslag Museumparkkwartier uitgevoerd. De scope van de kwaliteitsslag besloeg het hele Museumparkkwartier exclusief de lopende inrichtingsplannen. Ten grondslag aan de kwaliteitsslag ligt het Masterplan Museumpark, en het besluit om de lopende IP's en hun vergroening na de komst van het Depot te realiseren.

Onderdelen die binnen de kwaliteitsslag liggen zijn: Westersingel en een deel van de Museumparkstraat, de Museumtuin (met bijzondere uitgangspunten voor de landschappelijke inpassing van het logistiek centrum

en afwikkeling van logistiek verkeer voor MBVB), het Museumpark, de rand van het EMC en de Westzeedijk met parkenknoop.

De kwaliteitsslag is gestoeld op de volgende kernwaarden:

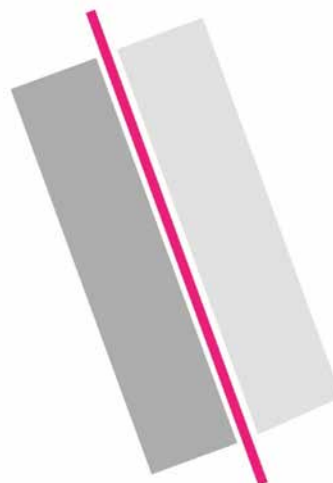
- Een park voor alle bewoners en bezoekers van Rotterdam.
- De parkkwaliteit maximaal oprekken tot aan de randen van het Museumparkkwartier
- De parkstructuur maximaal aantakken op aangrenzende groenstructuren.
- In oost-west richting het gebied beter verbinden met het EMC en Coolhaven en Cool zuid / Leuvenhaven.
- In noord-zuid richting het gebied beter verbinden met het Centraal station en de Nieuwe Maas.
- Het beter toegankelijk maken van het Museumparkkwartier, bestaande entrees verbeteren en nieuwe toevoegen.
- Het creëren van een goede hoofdstructuur (het Melkkoppad)
- Een heldere kamerstructuur: west van het Melkkoppad is voor reuring, en ten oosten voor rust. Binnen deze hoofscheiding zijn kleinere kamers met een duidelijke eigen identiteit te onderscheiden.
- Het maken van een goede interne padenstructuur die de kamers verbindt en dwalen en rondjes maken mogelijk maakt.
- Het verbeteren en uitbreiden van de groenstructuur en biodiversiteit
- Over het hele Museumparkkwartier is het wenselijk speel-kunstobjecten toe te voegen die gebuik en beeld van het gebied versterken

Fietsparkeren Museumparkkwartier

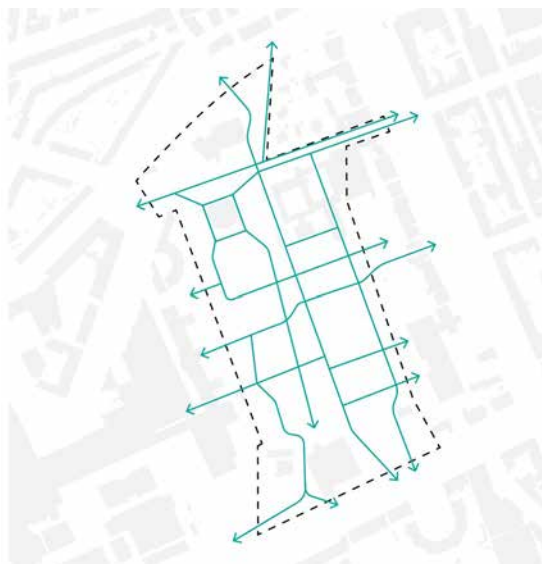
Vanwege de (doorgaande) groei van het fietsgebruik in Rotterdam, de groei van de culturele instellingen in het Museumparkkwartier en de daarmee gepaard gaande druk op de openbare ruimte én de wens het fietsgebruik in de toe-komst te blijven stimuleren wordt de haalbaarheid van een publieke fietsenstalling in de Museumparkgarage opnieuw onderzocht. De renovatie van het museum en dan vooral de herinrichting van de bijbehorende buitenruimten biedt kansen om fietsparkeren te spreiden over verschillende invalsroutes voor de fiets.

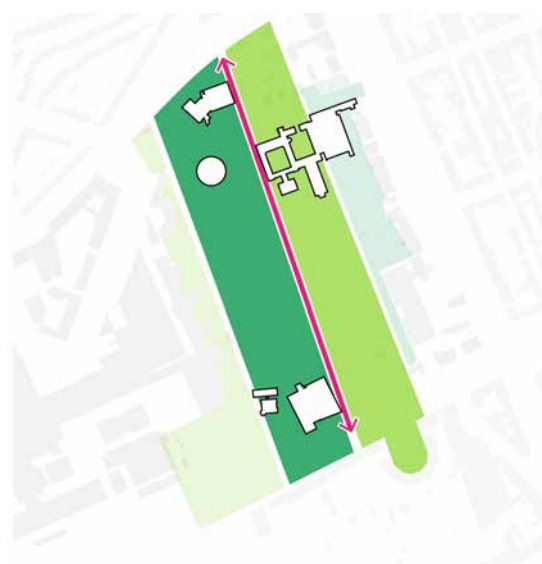
1. Oprekken grenzen en entrees

2. Een stevige backbone

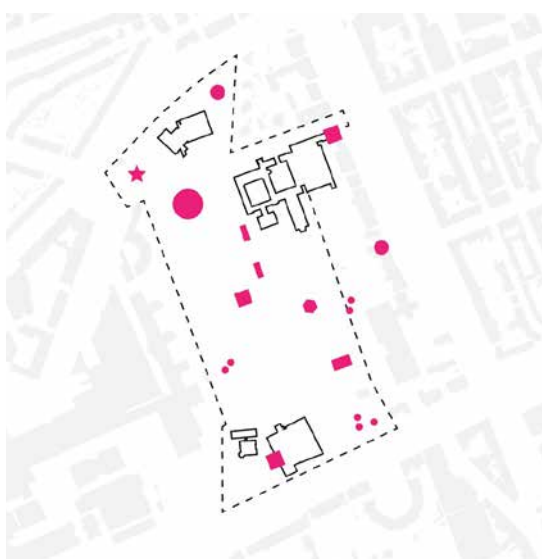
3. Verankeren oost-west verbinding en rondjes parkkamers

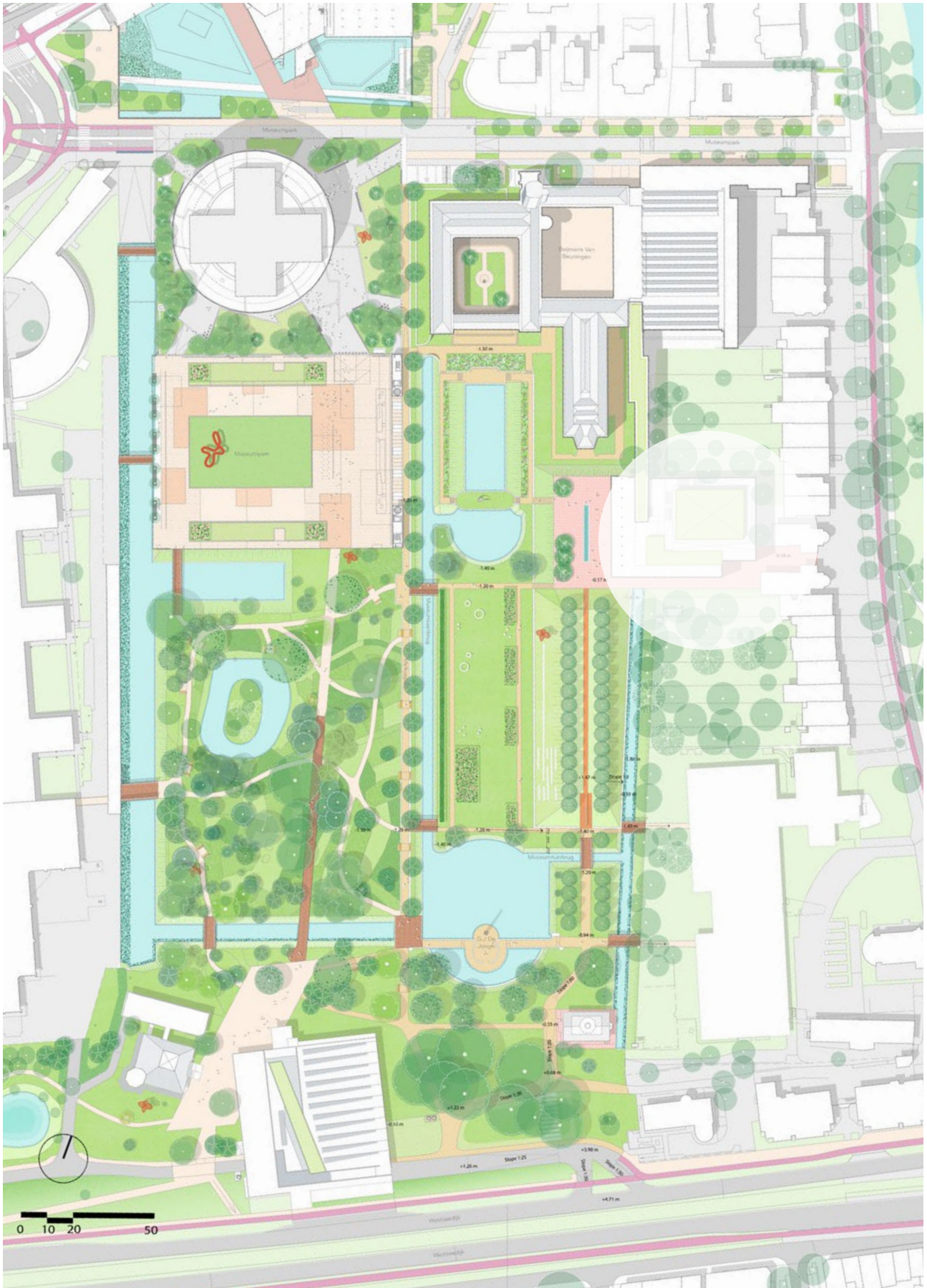
4. Tweedeling in rust en reuring

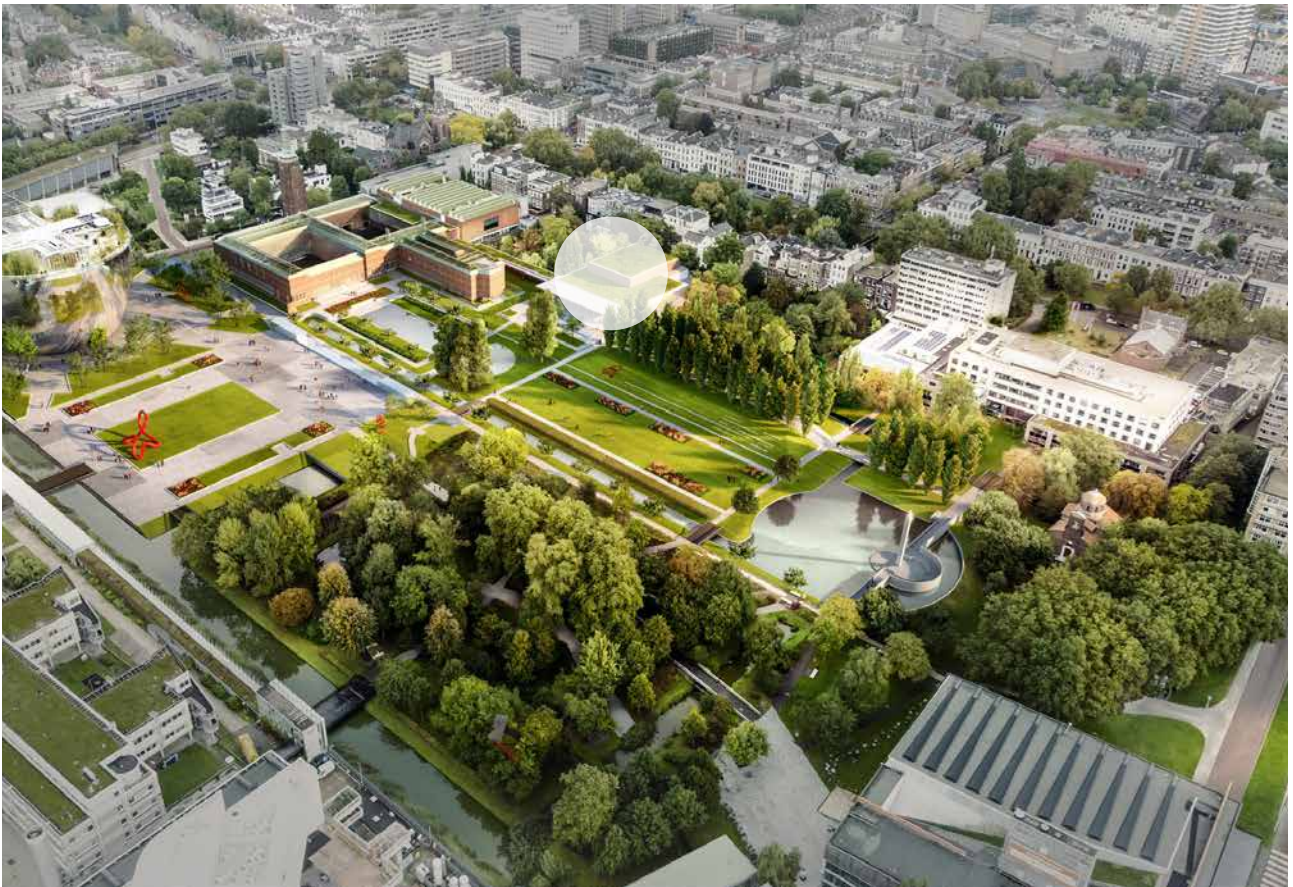

5. Versterken identiteit parkkamers

6. Kunst- en speelobjecten door het hele Museumparkkwartier

Afbeeldingen links en boven: plankaart en impressie mogelijk resultaat Verkenning kwaliteitsslag Museumparkkwartier.

De Verkenning Kwaliteitsslag werd uitgevoerd tijdens de ontwerpverkenning van het ambitie scenario. Nu het paviljoen (vooralsnog) is komen te vervallen, wordt ingezet op een maximale verbinding tussen Bodon, Van der Steur en de Museumtuin met inachtneming van cultuurhistorische waarden, en functionele behoeften van het museum. De verbeelde invulling is een mogelijke invulling en verdient verdere ontwerpontwikkeling. Beelden door OKRA landschapsarchitecten.

4. Uitgangspunten

Vanuit bovenstaande historie, huidige knelpunten, wensen en ambities zijn 10 uitgangspunten opgetekend. Deze uitgangspunten vormen de kaders voor de ruimtelijke inpassing van de renovatie van MBVB en de Museumtuin. Met deze kaders wordt een kwaliteitsslag voor het museum mogelijk gemaakt, en de kwaliteit van de openbare ruimte geborgd.

1. **Het in ere herstellen van Van der Steur en Bodon**
2. **Een leesbaar museumensemble**
3. **Een goede stedelijke en landschappelijke inbedding**
4. **Toegankelijk en uitnodigend**
5. **Vergroening en natuurinclusiviteit**
6. **Programmering en gebruik**
7. **Logistiek als stille motor**
8. **Technische randvoorwaarden**
9. **Water**
10. **Demarcatie en beveiliging**

1. Het in ere herstellen van Van der Steur, Bodon en de Museumtuin

De cultuurhistorische waarden en de historische gelaagdheid van de bouwdelen Van der Steur, Bodon en de Museumtuin dienen als uitgangspunt bij aanpassingen van het complex. Aanpassingen dienen onderbouwd te worden vanuit een heldere en integrale erfgoedvisie, als overkoepelende visie waarmee het gebouw met bestaande en nieuwe delen de toekomst wordt in gegaan.

Voor bouwdelen Bodon en Van der Steur betekent dit:

- Kenmerkende gebouwfilosofie en ruimtelijke opzet behouden en herstellen en als vertrekpunt nemen voor een overkoepelende visie waarmee het museumcomplex als geheel wordt getransformeerd voor de toekomst.
- Herstel architectonische uitwerking in ruimte en materiaal.
- Herstel van het daglichtmuseum volgens oorspronkelijke architectonisch uitgangspunten.
- Geïntegreerd klimaatsysteem Van der Steur respectievelijk Bodon vormt het uitgangspunt voor de nieuwe klimaatinstallatie.
- Functionele en visuele relaties tussen museum en Museumtuin herstellen, evenals de relatie tussen bouwdeel Bodon en de Museumparkstraat.
- De monumentale gebouwdelen Van der Steur en Bodon vormen de kern van het museum. Nieuwe ontwikkelingen dienen hier complementair aan te zijn in massa, detaillering en materialisatie.

Voor de Museumtuin betekent dit:

- Oorspronkelijke opzet Museumtuin vormt leidraad en inspiratie voor de inrichting en inpassingen.
- Er komt een integraal inrichtingsplan voor de Museumtuin, van gevel museum tot en met GJ de Jong monument. De oorspronkelijke beeldentuin wordt in dit ontwerp op passende wijze opgenomen.
- Het nieuwe ontwerp voor deze tuin wordt benaderd vanuit de gedachte van het rijksmonumentale erfgoed. In het ontwerp is plek voor een nieuwe tijdslaag, maar deze is subtiel en sluit aan bij de ontwerpgedachte van het monumentale karakter. Behoud van axonometrische indeling met noord-zuid assen, de populierenlaan, slotenpatronen en vijfervormen zijn hierin leidend, evenals het versterken van de museale beleving door het herstellen van de functionele en visuele relaties tussen museum en Museumtuin.

Voor de rest van de omgeving betekent dit:

De nieuwe ontwikkeling staat in goede verhouding tot de kernwaarden van het beschermd stadsgezicht. De nieuwe ontwikkeling voegt zich naar het samenhangende profiel en bebouwingsstructuur van de Westersingel. Dit betekent dat de hoekoplossing de rij villa's van de Westersingel op passende wijze afhecht, en een goede begeleiding vormt voor voetgangers de Museumparkstraat in. De hoekoplossing draagt waar mogelijk bij aan het maken van de groene, parkachtige entrees naar het Museumpark. Een eventueel doorzicht tussen de villa's en Bodon dient op nette wijze vormgegeven te worden.

Een gedetailleerde lijst van uitgangspunten omtrent het in ere herstellen van Bodon en Van der Steur is opgenomen op pagina 40-41.

2. Een leesbaar museumensemble

Het museumensemble bestaat uit complementaire museumdelen: Van der Steur, Bodon en de nieuwe ontwikkeling. Nieuwe inpassingen versterken het oorspronkelijke hoofdcomplex en de ontwerpgedachte hiervan, en overschaduwten deze niet.

De nieuwe ontwikkeling, en de functie van het complex als museum

- De monumentale gebouwdelen Van der Steur en Bodon vormen de kern van het museum. Nieuwe ontwikkelingen dienen hieraan ondergeschikt te zijn in massa, detaillering en materialisatie.
- Het hoofdcomplex krijgt een nieuwe entree aan de Museumparkstraat. Er is een wens om de buitenhof en Museumtuin voor het (ook niet betalend) publiek te verbinden, wat als meerwaarde voor het project wordt gezien door de gemeente.
- De prominente publieksentree van Van der Steur, die de laatste decennia aan betekenis heeft ingeboet, dient een belangrijke rol te blijven spelen in de totale ontwikkeling die een monument van deze omvang toekomt. De toevoeging van een betere, uitnodigendere entree is een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling. Om de leesbaarheid van het ensemble te bewaken, dient de nieuwe entree niet overheersend, maar complementair te zijn aan het geheel.

Relatie met en uitstraling naar de omgeving

- Om eer aan de oorspronkelijke ontwerpgedachte van Van der Steur en Bodon te doen, dienen de samenhangende compositie en monumentale waarden hiervan te worden versterkt en ingezet als hét gezicht naar de stad. Nieuwe gebouwdelen versterken en ondersteunen de symbiose en eenheid tussen de gebouwdelen van het hoofdcomplex (Van der Steur en Bodon). De gebouwdelen gaan onderling een architectonische dialoog aan.
- De gebouwdelen zijn op individueel niveau eenduidig, harmonieus en krachtig vormgegeven. Ze vormen herkenbare objecten die ieder op eigen wijze een optimale relatie aangaan met elkaar, en met het Museumparkkwartier. Dit zorgt voor een goede herkenbaarheid, functionaliteit en leesbaarheid van het museum.
- De onderlinge relatie tussen de gebouwdelen draagt bij aan het functioneren en de beleving van het museum als geheel.
- Om het museumbezoek laagdrempelig te maken, een gekoesterde wens van zowel de museumdirectie als de gemeente, wordt een publieke, doorgaande route van en naar het Museumpark als meerwaarde voor het project gezien.
- Het Museumparkkwartier vormt een groene verbinding tussen de verschillende musea en culturele instellingen, die een sterke onderlinge fysieke en zichtrelatie hebben. De ontwikkeling dient deze interactie te versterken.
- Het hoofdcomplex vormt in samenspel met het Depot een spannende museumsequentie op de stedelijke as die leest als heldere stedenbouwkundige compositie.
- Het gebouwdeel Bodon wordt in de nieuwe ontwikkeling weer beter zichtbaar aan de Museumparkstraat.
- Het hoofdcomplex en de nieuwe inpassing houden de afzonderlijke bebouwingstructuren van de Westersingel en het museumensemble als zodanig herkenbaar.

Museumtuin als onderdeel van het ensemble

- De inpassing van de ontwikkeling en de verbinding doet recht aan de historische (landschappelijke) context.
- De relatie tussen bouwdeel Van der Steur en de Museumtuin wordt verbeterd. Oorspronkelijke door Van der Steur bedachte zichtlijnen en relaties met de tuin zijn hiervan een belangrijk onderdeel.

3. Een goede stedelijke en landschappelijke inbedding

De ontwikkeling van Museum Boijmans van Beuningen ondersteunt en versterkt de verbinding tussen Museumparkkwartier en stad ter hoogte van de Museumparkstraat, en versterkt het groen en de levendigheid van de entrees van het Museumparkkwartier.

De museumontwikkeling vindt plaats in de binnenstad van Rotterdam, in een stadsdeel met monumentale panden en parken. Een zorgvuldige inpassing is daarom van uiterst belang. Er dient rekening gehouden te worden met de historische context, bestaande verbindingen dienen te worden versterkt en er is de ambitie om in de toekomst meer fijnmazige oost-west verbindingen te creëren. Binnen dit alles is er de sterke wens meer bezoekers hun weg naar het museum te laten vinden. Hiertoe dient de uitstraling en herkenbaarheid van het museum aan Museumparkstraat, de Westersingel en richting de Witte de Withstraat te worden verbeterd. Het museumontwerp sluit aan bij de ontwerpgedachte van Gustafson Porter, het PvE voor de Museumparkstaat, en op de visie Verkenning Kwaliteitsslag Museumparkkwartier. Waar nodig zullen aanpassingen gemaakt worden aan het Inrichtingsplan, om tot een integraal ontwerp te komen waarin het museumontwerp en openbare ruimte elkaar versterken.

Vanuit stedenbouwkundig oogpunt betekent dit:

- De nieuwe ontwikkeling staat in goede verhouding tot de kernwaarden van het beschermd stadsgezicht Westersingel (officieel: beschermd stadsgezicht singels van het waterproject van Rose²).
- De getrapte gevellijn van de bebouwing aan de Westersingelzijde is een belangrijke lijn in de beleving van deze straat, om het zicht op de Arminiuskerk te borgen en te versterken. Een nieuw volume op de hoek dient zich hiertoe te verhouden.
- De zichtas vanuit de Witte de Withstraat naar Bodon – Van der Steur – Depot - Hogeschool wordt over de lange lengte bewaakt. Ook blijft de kenmerkende trapsgewijze verbreding van het straatprofiel in westelijke richting intact, waardoor de oorspronkelijke entreezone van het museum een belangrijke rol blijft spelen in de beleving van de ruimte.
- De toevoeging aan de Museumparkstraat verhoudt zich tot deze straat in korrelgrootte en uitstraling. Het is niet één strakke lange lijn, maar heeft een menselijke schaal en beleving op ooghoogte. Dit kan gezocht worden in de geleding van volumes, eventuele setbacks en ritmiek in de gevel, binnen de rooilijnen.
- Eventuele luifels aan de Museumparkstraatzijde dienen de geleding en menselijke maat in de gevel te versterken, en bomen niet in hun groei te belemmeren.
- Er komt een heldere hoekoplossing op de hoek van de Westersingel - Museumparkstraat. Deze hoekoplossing:
 - » vormt een duidelijk gezicht richting de Westersingel, de Museumparkstraat en de Witte de Withstraat, als een visitekaartje voor het museum. Zowel in architectonische uitstraling als programmering is herkenbaarheid vanuit de verschillende omliggende straten belangrijk, maar dient tevens rekening gehouden te worden met de kernwaarden van het beschermd stadsgezicht en binnenstedelijke omgeving waarin de uitbreiding zich bevindt.
 - » is een volume dat de hoek zichtbaar markeert en het museumparkkwartier aankondigt, en dat in massa in verhouding staat tot de volumes aan de Westersingel, in het bijzonder Westersingel 83.
 - » moet het een op zichzelf leesbare gevel vormen in het aanzicht van de Westersingel.
 - » heeft een uitnodigende en openbaar toegankelijke functie in de plint die op zichzelf kan staan, maar ook kan bijdragen aan het bezoek van het museum, zoals bijvoorbeeld een horecafunctie.
 - » draagt bij aan het maken van de openbare, groene en parkachtige entree naar het Museumpark.
 - » Eventuele luifels dienen te passen binnen het beschermd stadsgezicht van de Westersingel.
- Een eventueel doorzicht tussen de villa's en Bodon dient op nette wijze vormgegeven te worden.

² [Kernwaarden beschermd stadsgezicht](#)

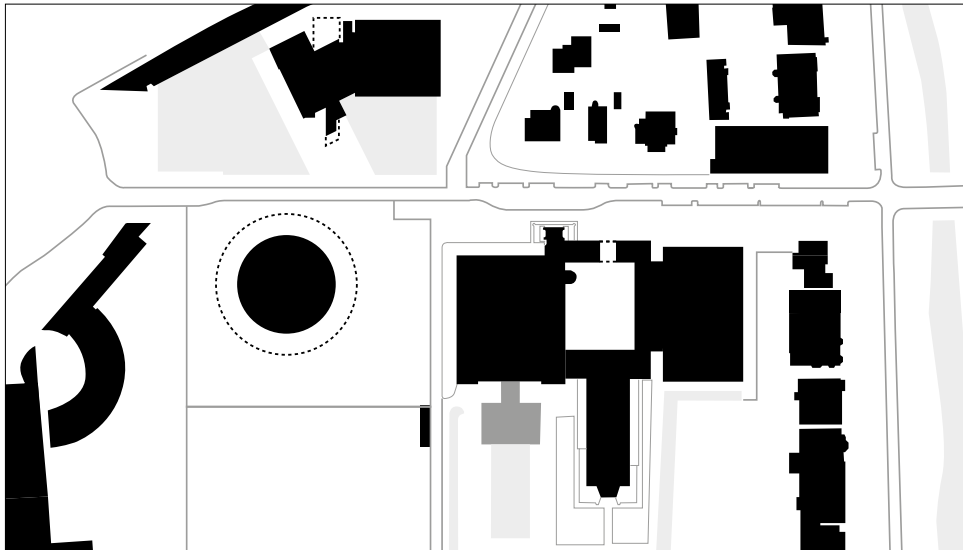

Diagram boven: korrelgrootte culturele instituten aan de Museumparkstraat. Toevoegingen aan het museum dienen een menselijke maat te hebben die binnen de korrelgrootte van de Museumparkstraat past, en in goede verhouding staat tot het beschermd stadsgezicht aan de Westersingel.

Voor de openbare ruimte betekent dit:

- De Museumparkstraat is dé groene entree naar het Museumpark en maakt onderdeel uit van een essentiële groenstructuur. De nieuwe ontwikkeling dient deze groene toegang en structuur te respecteren en waar mogelijk te versterken.
- In de Museumparkstraat dient rekening gehouden te worden met voldoende ruimte voor voetgangers, fietsers en wachtende bezoekers en groepen bij het museum. Gevaar voor de bezoekers en hinder voor het verkeer en vice versa dienen ten alle tijde voorkomen te worden.
- De Museumtuin wordt beter verbonden met de rest van het Museumparkkwartier.
- De inrichting en uitstraling van de Museumtuin verbetert op een manier die past bij de monumentale waarden.
- De centrale as vanuit bouwdeel Van der Steur naar het G.J. de Jongh-monument is uitgangspunt bij de ontwikkeling.
- Aanpassingen aan de Museumtuin voegen zich naar of versterken de bestaande kamerindeling die wordt begrensd door kamerscheidende watergangen en vijverpartijen.
- Bestaande bomen worden niet gekapt, tenzij zeer goed beargumenteerd en noodzakelijk voor de ontwikkeling. Bomen die gekapt worden, dienen gecompenseerd te worden binnen de straat of tuin van kap.
- Het logistiek centrum wordt ingepast in het gebied als aangegeven in bijlage 3 met gronddekkingen als aangegeven in de afbeelding. De maximale hoogte van de Belvédère is +1,68m NAP.

4. Uitnodigend en toegankelijk

De ontwikkeling van Museum Boijmans van Beuningen ondersteunt en versterkt de verbinding tussen Museumparkkwartier en stad door middel van groene, levendige entrees van het Museumparkkwartier. Het museum krijgt een uitnodigende entree. Voor alle schaalniveaus geldt dat de toegangen en verbindingen zeer toegankelijk en laagdrempelig dienen te zijn voor alle gebruikers.

Toegankelijkheid

- De toegankelijkheid van, tot en rond het gebouw zijn van groot belang voor zowel het museum als de gemeente. Er dient in het gebouw zelf, in de Museumparkstraat en in de Museumtuin en -park rekening gehouden te worden met visueel beperkte en kwetsbare voetgangers. Dit betekent dat er genoeg ruimte op de stoep moet zijn (een zogenaamde 'comfort zone') voor de grote bezoekersaantallen die het museum verwacht en voor de verwachte groei aan populariteit voor het Museumpark. Hierbij hoort ook ruimte voor wachtende groepen: deze mogen passerende voetgangers, fietsers en ander verkeer niet hinderen (en vice versa). De Museumparkstraat dient voor alle gebruikers veilig te zijn, wat vraagt om slimme oplossingen voor de beperkte ruimte.
- De verbinding tussen Bodon en Van der Steur is voor zowel de bezoeker van het Museumpark als van het museum duidelijk een vrij toegankelijke route die ondoorbroken door het museumprogramma genomen kan worden.
- De Museumtuin dient vanuit alle richtingen voor iedere gebruiker goed toegankelijk te zijn. Om deze reden blijft de rozentuin vanuit het zuiden (Griekse Kerk) obstakelvrij en over vlak maaiveld toegankelijk. In oost-west richting dient de belvédère gekoppeld te zijn aan de oost-west routes voor mindervalide gebruikers.
- Nieuwe toegangen tot het Museumpark in oost-westrichting ter hoogte van Westersingel 101-102 en Rijndam dienen mogelijk te blijven in de toekomst.

Entree

Groot aandachtspunt voor het museum is een betere, meer uitnodigende en zichtbare entree. De openbare ruimte zal, naast andere functies, betekenis hebben in het logisch en vindbaar maken van de entree(s). De nieuwe entree:

- schikt zich naar de interne ruimtelijke opzet en monumentale waarden van de bestaande bebouwing.
- verbindt de gebouwdelen Bodon en Van der Steur (samen met het inpandig entreegebied).
- is startpunt voor de museale routing door het gehele gebouw.
- is op een eigen manier even vanzelfsprekend herkenbaar en goed vindbaar als de oorspronkelijke publieksentree aan de voet van de toren van Van der Steur. De entrees vormen samen één heldere entreezone in de Museumparkstraat, en maken deze samen tot een samenhangend logisch geheel.
- dient in de plint een interactie aan te gaan met de Museumparkstraat, en laagdrempelig te zijn voor de bezoekers.
- is goed toegankelijk én goed bereikbaar voor mindervaliden. Dit vraagt om ontwerpaandacht voor zowel de entree zelf, als de comfortzone op de Museumparkstraat. Aan de zuidzijde van de straat dient er in de openbare ruimte voldoende plek te zijn voor wachtende bezoekers en groepen, passerende voetgangers, rolstoelers en kinderwagens (deze laatste twee moeten elkaar kunnen passeren over de volledige lengte van het voetpad) zonder uit te hoeven wijken naar de rijloper.
- Eventuele trappen mogen op geen enkele wijze de gebruikers van de Museumparkstraat hinderen, met name met oog op kwetsbare en visueel beperkte gebruikers. Het ontwerp hiervan dient in nauwe afstemming met de afdelingen landschap, stadsbeheer, mobiliteit en het ingenieursbureau ontwikkeld te worden. Het uiteindelijke plan wordt gevat in een PVE voor de buitenruimte, hier wordt afstemming gezocht met alle belanghebbenden van deze openbare ruimte. Dit kan leiden tot aanpassingen in het IP, om een integraal ontwerp te maken waarin het museumontwerp en de openbare ruimte elkaar versterken.
- Eventuele luifels dienen de bestaande bomen niet te belemmeren in hun groei, en verstoren de zichtlijn van de straat niet. Ze zijn ondersteunend aan de kracht van het monument, en concurreren niet met de bestaande architectuur.

5. Vergroening en natuurinclusiviteit

De ontwikkeling van Museum Boijmans van Beuningen draagt bij aan de monumentale landschappelijke structuur van het Museumparkkwartier, en versterkt de groene entrees van de Museumparkstraat.

De relatie met de Museumtuin wordt versterkt. De tuin zelf wordt toegankelijker en kan gebruikt worden als onderdeel van het stadspark.

De stad Rotterdam voorziet in een schone en groene omgeving en ruimte om te ontsnappen aan de stedelijke drukte. Het Museumparkkwartier is een belangrijke schakel in de groene wig, en als enige grote groenzone in de binnenstad vormt dit kwartier een belangrijke kwaliteit van de stad. Nieuwe ontwikkelingen dienen waar mogelijk bij te dragen aan het versterken en herstellen van de groene en volwaardige parkkwaliteit.

Museumparkstraat

- De ontwikkeling van Museum Boijmans van Beuningen versterkt het groen en de levendigheid van de entrees van het Museumparkkwartier.
- Bestaande bomen dienen zo veel mogelijk behouden te worden, en waar deze gekapt worden dienen ze binnen de straat gecompenseerd te worden, passend bij het ontwerp van de groene entreestraat.

Museumtuin

- Het op te stellen integrale inrichtingsplan voor de tuin is gebaseerd op de kwaliteiten van het rijksmonumentale erfgoed. Denk hierbij aan de stijlkenmerken in het tuinontwerp van Van der Steur die typerend zijn voor de nieuwe architectonische tuinstijl. Belangrijke elementen zijn bijvoorbeeld de kamerstructuur van de tuin, de populierenlaan en begeleidende hagen van de rozentuin.
- De inrichting en uitstraling van de Museumtuinkamers is landschappelijk, overwegend blauw-groen.
- De achtertuinen van de Westersingel vormen de belangrijkste groene wand van het rijksmonument Museumtuin. Dit moet beleefbaar blijven, evenals de bomen en onderbeplanting langs de monumentale oostgrens van de Museumtuin.
- Bestaande bomen worden behouden. De populierenlaan is aan vervanging toe. In de nieuwe plannen wordt mogelijk gemaakt, door voldoende gronddekking en optimale groeicondities, zuilvormige bomen van eerste orde grootte opnieuw te laten floreren.
- De nieuwe inrichting van de Museumtuin is primair groen. Toegevoegde verharding is alleen ten gunste van het maken van goede verbindingen voor voetgangers, in de vorm van parkpaden. Logistieke rijwegen maken onderdeel uit van deze padenstructuur en zijn niet als anders herkenbaar, waarbij rijden over de niet hiervoor bestemde voetpaden te alle tijden dient te worden voorkomen.
- De hagen worden zo aangepast dat deze de zichtrelaties herstellen en de sociale veiligheid verbeteren, met aandacht voor zonnebrand bij de beuken.
- Het maaiveld en de plantvakken in de rozentuin kan gemiddeld met 0,30m worden opgehoogd ten opzichte van het bestaande maaiveld, om de verzakkingen gedurende de jaren weer op peil te brengen. Ook op andere plekken waar bodemdaling heeft plaatsgevonden moet onderzocht worden of deze kan worden hersteld.
- Vanuit de rozentuin wordt een betere aansluiting gemaakt met de westzijde van het Museumpark. Parkpaden sluiten op een logische manier aan op deze nieuwe verbindingen en passen binnen de monumentale gedachte van de tuin.
- Mogelijke toekomstige verbindingen met de Westersingel ter hoogte van de villa's op nummer 101 en 102, en ter hoogte van Rijndam, blijven mogelijk na de renovatie.
- Bouwkundige-, technische, verkeerskundige en beveiligingselementen zijn op subtiele wijze ingepast en maken onderdeel van de landschappelijke of architectonische vormgeving³.

Logistiek centrum

Landschappelijke vereisten voor de inpassing van het logistiek centrum zijn opgenomen onder Uitgangspunt 8.

³ Objecten gericht op het faciliteren van de logistieke stromen worden geïntegreerd binnen in het loadingdock en de belvédère. In de aanrijroute vanaf de Westzeedijk worden elementen subtiel ingepast in het landschap. Dit kan zijn detectie, een stoplicht of camera, waarmee een zelfde werking bereikt kan worden als met een slagboom. Inrichtingselementen, zoals valbescherming, armaturen, camera's, etc worden zo veel mogelijk vermeden, maar anders op een subtiele manier in het landschap ingepast en in ieder geval binnen de Rotterdamse Stijl.

6. Programmering en gebruik openbare ruimte

**De ontwikkeling van Museum Boijmans van Beuningen draagt bij aan de levendigheid van de Museumparkstraat en de Museumtuin.
De uitstraling en het gebruik van het gebouw en de omgeving zijn uitnodigend en toegankelijk.**

Plint Museumparkstraat

- De plint van het museum gaat een interactie aan met de Museumparkstraat, en dient een levendige en uitnodigende uitstraling te hebben.
- De plint van de nieuwbouw biedt een kijkje het museum in. De gedachte hierachter is om de relatie met de straat te verlevendigen, en voorbijgangers te enthousiasmeren het museum in te gaan.

Hoek Westersingel - Museumparkstraat

- Een ruimtelijk en programmatisch aandachtspunt is ook de hoek van de Westersingel - Museumparkstraat. Een publieke functie is hier wenselijk.
- De ontwikkeling op deze plek dient bij te dragen aan de transformatie van de huidige onbestemde inrichting van de openbare ruimte tot een groene en herkenbare entree van het Museumparkkwartier, waarbij vergroening en culturele functies elkaar versterken.
- De ruimte die ontstaat bij (gedeeltelijke) sloop van het bouwdeel Robbrecht en Daem, dient, indien niet de hele kelderbak bebouwd wordt, een aantrekkelijk onderdeel van de beleving van de Museumparkstraat te worden. Dit vraagt om ontwerpaandacht om de bovenkant van de kelderbak op een goede manier onderdeel te laten worden van het museum. Ook de overgang richting de privé-achtertuinen aan de Westersingel dient hier zorgvuldig vormgegeven te worden.

Museumtuin - Museumpark

- De Museumtuin wordt gebruikt als stadspark en is voor iedereen toegankelijk en grotendeels openbaar.
- Het Museumparkkwartier vormt een internationaal cultuurpark, waar de verschillende culturele instellingen een stevig netwerk vormen en sterke collectieve aantrekkingskracht uitstralen.

7. Logistiek als stille motor

De impact van de logistieke afwikkeling van het museum op het beschermde stadsgezicht, monumenten en cultuurhistorisch waardevolle gegevens wordt tot een minimum beperkt en houdt goed gebruik en aangename beleving van de openbare ruimte en museum mogelijk.

Logistiek algemeen

- Het logistiek centrum dient voldoende ruimte te bieden voor het afhandelen van het reguliere logistieke verkeer. Korte leveringen door kleinere voertuigen (bijvoorbeeld koeriersdiensten) vinden bij voorkeur plaats in de Museumparkstraat.
- Gemotoriseerd logistiek verkeer mag het gebruik, beeld en beleving van het museum en het Museumparkkwartier niet belemmeren. De vrachtverkeerssituaties dienen duidelijk en overzichtelijk te zijn.
- Vrachtverkeer dient goed en eenvoudig te kunnen manoeuvreren, en alleen vooruit. De impact van vrachtverkeer op langzaam verkeer dient beperkt te zijn, er mogen geen conflicten ontstaan met voetgangers en fietsers.
- Logistiek dient in openbaar toegankelijk gebied in hiërarchie secundair aan ander verkeer en gebruik te zijn.
- De logistieke ingrepen en (daarbij behorende) bouwkundige elementen dienen zeer terughoudend vormgegeven te worden en ruimschoots ondergeschikt aanwezig in de buitenruimte.
- Fietsparkeren dient verspreid in het Museumparkkwartier gerealiseerd te worden, bij de verschillende invalroutes voor de fiets. De vormgeving is naar de kwaliteitseisen voor toegankelijkheid, inrichting en bruikbaarheid, met aandacht voor het schoon en aantrekkelijk houden van deze locaties.

Toegang vanaf de Westzeedijk

Vanaf de Westzeedijk rijdt het logistiek verkeer via de Kunsthal het Museumpark in. Vanaf hier wordt gebruik gemaakt van de bestaande padenstructuur voor voetgangers. De breedte van de paden volstaat, maar moet ter hoogte van bochten worden verbreed.

- Verbreding van de paden mag niet conflicteren met de monumentale bomen.
- Nieuwe verharding voor verkeer is in bestrating, verlichting en bewegwijzering niet herkenbaar als rijweg, maar parkachtig zoals bestaande voetgangerspaden. De paden zijn geschikt voor logistiek verkeer in één richting, waarbij rijden over de niet hiervoor bestemde voetpaden te alle tijden dient te worden voorkomen.
- Ter hoogte van de Kunsthal en in het toekomstig logistiek centrum wacht het vrachtverkeer totdat de route door het park vrij is om op te rijden. Bouwkundige-, technische, verkeerskundige en beveiligingselementen zijn op subtiële wijze ingepast en maken onderdeel van de landschappelijke of architectonische vormgeving⁴.
- De ambitie is dat de hellingbaan en de benodigde toegangspoort naar het logistiek centrum volledig binnen de grenzen van de belvédère vallen.
- Ten zuiden van het logistiek centrum/ belvédère wordt ruimte gemaakt voor een toegankelijke looproute van en naar de rozentuin. De breedte van deze route bedraagt minimaal 1,80m. Ook is er aandacht voor het conflict tussen uitrijdend vrachtverkeer en de kruisende voetganger. In goed overleg met de gemeente worden hiervoor maatregelen opgesteld, wanneer uit de uitwerking blijkt dat het zicht op kruisend verkeer onvoldoende is.
- Indien de poort van Muyden niet passend in het ontwerp opgelost kan worden, moet gezocht worden naar een nieuwe, bestemming waar deze poort tot haar recht komt.

Landschappelijke vereisten inpassing logistiek centrum

- Ophogingen vinden alleen plaats op plekken waar ondergronds bouwvolume plaatsvindt. Het zoekgebied hiervoor is aangegeven in bijlage 3.
- Het loading dock dient ingekleed te worden met gronddekkingen van minimaal de aangegeven maten in bijlage 3. Deze dekkingen maken het aanplanten en groeien van volwaardige parkbomen (bomen eerste grootte), parkgazon en lage beplanting mogelijk. De hydrolische omstandigheden moeten hiervoor optimaal zijn om verdroging te voorkomen. De kruin van het maaiveld van de belvédère ligt voor het noordelijke deel op 0 NAP en voor het zuidelijke deel op 1,68 NAP. Per maaiveld wordt één gelijke hoogte aangehouden; geen hobbels en verspringingen in hoogte.
- Het loading dock (en de hellingbaan) begint in de belvédère. Geen uitstekende delen; alle bouwkundige elementen worden ingekleed in het landschap.
- Overgangen tussen nieuw en bestaand maaiveld zijn altijd onder grastalud van minimaal 1:5,5. Richting de watergang aan de achtertuinen Westersingel en tussen directievleugel en ondergrondse verbinder zijn overgangen onder grastalud en minimaal 1:3.
- Het dak van het logistiek centrum moet voldoende draagkracht hebben om onderhoudsvoertuigen op de belvédère te laten opereren.
- Er dient met de verlichting rekening gehouden te worden met de ecologische en belevingswaarden van het park.

⁴ Ibid uitleg p37

8. Technische randvoorwaarden

Afval

Afvalruimtes en -afwikkeling dient inpassend te worden opgelost.

Vetputten

Indien er horecavoorzieningen worden gerealiseerd dienen vetputten inpassend te worden opgenomen. Vetputten in de buitenruimte zijn niet toegestaan.

Nutsvoorzieningen, trafo's en installaties

Nutsvoorzieningen, transformatorruimtes en installaties zijn met behoud van monumentale waarden opgelost. Zij mogen niet in de openbare ruimte worden opgenomen. De impact op de plint, gevel en buitenruimte moet worden geminimaliseerd.

Kwaliteit in de tijdelijke situatie en tijdens de bouw

In Rotterdam wordt voortdurend gebouwd en daardoor is de dynamiek groot. Een goede invulling bij leegstand en een goede uitstraling van een bouwplaats zijn belangrijk, zodat de leefomgeving ook in tijdelijke situaties haar kwaliteit behoudt.

- **In afwachting op de start bouw**

De tijdelijke situatie dient kwaliteit te bieden voor de omgeving. Denk daarbij aan kunst, programmering, evenementen, communicatie, bijzondere vormgeving en betrokkenheid van omwonenden.

- **Tijdens de bouw**

Het aantal voertuigbewegingen en emissies tot een minimum beperkt omdat er gebruik wordt gemaakt van bouw hubs aan de rand van de stad, ingezet wordt op emissievrije last-mile belevering en alternatieven voor diesel aggregaten voor opwekken bouwstroom. Bomen worden beschermd, geen opslag van bouwmaterialen onder de projectie van de boomkroon. Lokale opslag vermindert transport.

Duurzame gebouwen

Duurzaamheid is van fundamenteel belang voor de leefbaarheid in Rotterdam: nu en in de toekomst. Duurzaamheid dient bij deze ontwerp-opgave als integraal onderdeel te worden behandeld gezien de impact die maatregelen kunnen hebben op de monumentale waarden. Eventuele afwegingen moeten in de conceptfase worden gemaakt. De goede balans tussen duurzaamheid en monumentale waarden is

uitgangspunt. De beoogde duurzaamheid kent vijf componenten:

- **Energie**

Rotterdam is in 2050 aardgasvrij. Alle nieuwbouwprojecten in de binnenstad van Rotterdam worden verplicht op industriële restwarmte aangesloten of op een vergelijkbaar alternatief. Voor WKO geldt afstemming met de omgeving.

- **Klimaat**

Gebouwen en hun omgeving dragen bij aan het vasthouden van regenwater en het reduceren van hittestress. Richtlijn hierbij is het bergen van een hoogte van 50 millimeter water over het gehele perceeloppervlak, bijvoorbeeld via een waterbergend daklandschap of andere opvangvoorziening.

- **Circulair**

Rotterdam streeft naar circulair. Daarom wordt 'slim' en 'sociaal' gesloopt en worden materialen hergebruikt. Nieuwe gebouwen gebruiken een materialenpaspoort.

- **Gezond**

Op basis van de ligging van de locatie wordt onderzocht of er geen sprake is van geluids-, geur- of fijnstofoverlast. Dit geldt ook voor omgevingsveiligheid. Maatregelen dienen integraal te worden opgenomen in de ruimtelijke kwaliteit van het ontwerp.

- **Natuur**

In Rotterdam gaan we flink veel groen toevoegen. Rotterdam houdt rekening met flora en fauna bij de inrichting van de stad en de ontwikkeling van gebouwen: natuurinclusief bouwen. Voor de verschillende wijken in de stad is er een overzicht gemaakt van te nemen maatregelen. Voor nieuwe gebouwen is te denken aan het toepassen van groene hagen en gevels, nestmogelijkheden en het beperken van verharding van privéterrein.

9. Water

Voor aanpassingen van het oppervlaktewatersysteem gelden eisen vanuit het waterschap ten aanzien van doorstroomprofielen, oevers en duikers.

Bestaande waterlopen - historie en relaties

Er wordt rekening gehouden met de kwaliteiten van de bestaande waterlopen als ook de conceptuele relaties tussen de Museumtuin en voormalige tuin Villa Dijkzicht. Waterlopen en oevers voegen zich naar de historische landschappelijke ondergrond, worden vormgegeven in de stijl van het Museumpark en de historische Museumtuin. De open waterverbindingen in oost-west richting in de Museumtuin, tussen de vijvers en de waterloop op de oostelijke perceelsgrens, blijven technisch mogelijk. De monumentale waarden van het rijksmonument Museumtuin en van het rijksbeschermd stadsgezicht 'Waterproject' aan de Westersingel worden behouden en indien mogelijk versterkt.

Waterverbindingen, vijvers en sloten zijn logisch onderdeel van het tuinontwerp en blijven de kamers definiëren. Een aanpassing van waterlopen dient onderbouwd te worden vanuit de waarden en betekenis van deze structuur zoals die in de cultuurhistorische verkenning van het Museumparkkwartier beschreven zijn. In het PvE dient opgenomen te worden, dat wanneer nieuw maaiveld een watergang raakt, sluit deze aan op de bestaande insteek van een oevertalud.

Watercompensatie

- Er geldt vanuit het plan rondom het Depot nog een compensatieopgave oppervlaktewater van 72m² die in de Museumtuin moet worden opgelost en die deze ontwikkeling indien mogelijk als kans benut
- De aan- en afvoer van water tussen het watersysteem in het Museumpark en de Westersingel moet worden gewaarborgd, ook in een tijdelijke situatie zoals tijdens de bouw.
- Het te dempen m² oppervlaktewater moeten voor 100% worden gecompenseerd met nieuw te graven oppervlaktewater elders in het park.
- Met het oog op het beperken van wateroverlast wordt bij een te realiseren bouwwerk of terreinverandering hemelwater niet naar de gemeentelijke riolering afgevoerd of aan de openbare ruimte aangeboden, tenzij een hemelwaterberging is aangebracht en in stand gehouden. De minimale capaciteit van de hemelwaterberging is 50 mm ten opzichte van het

oppervlak van het nieuw aan te brengen bouwwerk en terreinverharding.⁵

Duurzaam gebruik

- Lokaal opvangen, verwerken en indien mogelijk hergebruiken van regenwater, ook van daken en ander verhard oppervlak, is uitgangspunt. Afstroming naar het oppervlaktewater gebeurt indien mogelijk via een vertragende voorziening (bodempassage).
- Het vergroenen van gebouwen en de buitenruimte, het creëren van schaduw in de buitenruimte en het beperken van de gebouwschil gaan hittestress tegen. Verkoelende maatregelen worden gecombineerd met waterberging.
- Bewust ontwerpen van gebouwen draagt bij aan het beperken van de koeltevraag.
- In het ontwerp wordt wateroverlast in de bestaande kelders voorkomen.

Beheer en onderhoud

- Het oppervlaktewater wordt bereikbaar gehouden voor beheer en onderhoud. Dit heeft consequenties voor de hoogte van eventueel aan te leggen bruggen.
- De minimaal gewenste ontwateringsdiepte (verschil tussen maaiveld en grondwaterstand) is 0,80 meter in bebouwd gebied en 0,50 meter in het groen.
- De drooglegging (verschil tussen maaiveld en oppervlaktewaterpeil) is minimaal 1,20 meter voor nieuwe ontwikkelingen en minimaal 1 meter in bestaand stedelijk gebied.

Duiker

De nieuwe verbindingsduiker tussen het park en de Westersingel moet van voldoende afvoercapaciteit zijn. De duiker moet bereikbaar zijn voor beheer en onderhoud (voldoende inspectieputten). De bereikbaarheid op particulier terrein moet met zakelijk recht geregeld zijn. Bij voorkeur bestaan er geen constructies onder gebouwen. Indien nodig worden er afzonderlijke afspraken gemaakt over het ontwerp en de beheerverantwoordelijkheid.

⁵ Zie hiervoor ook de flyer 'Waterberging bij Nieuwbouw' van Gemeente Rotterdam

10. Demarcatie en beveiliging

- Voor de gehele Museumtuin wordt een integraal ontwerp gemaakt, inclusief een logische invulling van de beeldentuin. Logisch in die zin, dat enerzijds natuurlijke begrenzingen zorgen voor veiligheid en anderzijds een samenhangend beeld van de gehele tuin ontstaat. De beeldentuin is alleen toegankelijk vanuit het museum, voor museumbezoekers. Een openbare verbinding tussen Museumparkstraat en tuin wordt aangemoedigd en als meerwaarde voor het project gezien.
- Demarcatiegrenzen worden, indien nodig, zoveel mogelijk opgelost op landschappelijke wijze. Er wordt ingezet op de kracht van het Museumparkkwartier als één ruimte, één cultuurland dat het netwerk van de verschillende culturele instellingen en (nieuwe) gebouwdelen van Museum Boijmans van Beuningen met elkaar verbindt. Bouwkundige-, technische, verkeerskundige en beveiligingselementen zijn op subtiële wijze ingepast en maken onderdeel van de landschappelijke of architectonische vormgeving ⁶.
- Er moet gezocht worden naar de mogelijkheden voor een betere verbinding tussen het museum en de verschillende (openbare en niet-openbare) Museumtuindelen. De beveiliging van het museum is daarbij randvoorwaarde.
- Het openbaar toegankelijke Museumtuindeel wordt in oost-westrichting beter verbonden met de rest van het Museumparkkwartier en aangesloten op het Melkkoppad. Daarbij wordt rekening gehouden met bestaande waterlopen.

⁶ Ibid uitleg p37

5. Bijlagen

Bijlage 1: Detaillering Uitgangspunt 1 - Het in ere herstellen van

De renovatie beoogt de monumentale waarden van beide gebouwdelen zoveel mogelijk te behouden, te herstellen en mee te nemen naar de toekomst.

- Het opstellen van een integrale erfgoedvisie is noodzakelijk voor het ontwikkelen van een vergunbaar ontwerp.

Specifieke uitgangspunten gebouwdeel Van der Steur

- Het museumgebouw is onlosmakelijk verbonden met de Museumtuin en de binnenplaatsen, waarvan de ingang naar de Museumtuin en de binnenhof in de huidige toestand niet toegankelijk is. De publieke toegankelijkheid en ruimtelijke relaties dienen hier hersteld worden. Een herdefiniëring van de betekenis van de tuinzaal is daarbij van wezenlijk belang.
- De binnenhof en de Museumtuin moeten als een geheel worden gezien. De onderlinge ruimtelijke interactie hiertussen moet worden hersteld.
- Het buitenhof heeft het karakter van een publiek toegankelijk plein en is onderdeel van de geschakelde as die architectonisch moet blijven bestaan: straat, poort, hof, bordestrap, entree voormalige directievleugel, tot aan het auditorium.
- De ruimtelijke programmering zodanig organiseren, dat de buitenhof als aangename, (overdag) laagdrempelig toegankelijke publieke ruimte geactiveerd wordt.
- De toegangspoort naar het buitenhof met in de as de entree van de voormalige directievleugel blijft in architectuur in hoge mate leesbaar. Functioneel blijft de functie van de poort als doorgang en verbinding tussen Museumparkstraat en buitenhof behouden.
- De monumentale entree aan de voet van de toren blijft functioneel bestaan met nieuwe meegegeven betekenis. Deze entree blijft een spectaculair vertrekpunt van de route architecturale van Van der Steur. De primaire delen van de opgaande architectonische sequentie van trappen en ronde hallen zijn vanwege de hoge monumentale waarde 'onaanraakbaar' voor interventies.
- Ruimtelijke 'rehabilitatie' van de Hannemazaal naar de oorspronkelijke toestand in de noordvleugel.
- Interventies voor integrale toegankelijkheid moet worden benaderd vanuit de mogelijkheden van het gebouw. Daar waar hoge monumentale waarden in het gedrang komen zal de toegankelijkheid mogelijk niet integraal kunnen zijn.

- Het herstellen van de routing op basis van de oorspronkelijke uitgangspunten, waarbij een herdefiniëring wordt gevraagd van veranderingen of toevoegingen uit latere tijdslagen in de totaliteit van bouwhistorische waarden. In de routing moet de koppeling tussen de bouwdelen Van der Steur en Bodon helder en voor publiek begrijpelijk zijn op beide niveaus.
- Herstel van het daglichtmuseum op beide bouwlagen, gebaseerd op de oorspronkelijke ontwerputgangspunten (met uitzondering van daglichtschachten in de directievleugel).
- De begane grond van de directievleugel was oorspronkelijk niet publiek toegankelijk, wat merkbaar is in de architectuur van de interieurs. De ruimtelijke opbouw en interieurafwerkingen en de interieuronderdelen in de voormalige directievleugel met een hoge waardering blijven als uitgangspunt behouden. Het ruime daglicht waarmee de verkeersruimten werden verlicht, worden in perceptie teruggebracht. In het ontwerp en de materialisering dient geanticipeerd te worden op de te huisvesten functie(s).
- De kelder heeft een utilitair karakter, gekenmerkt door gemetselde toevoer ventilatiekanalen, de verkeersruimte functioneert als plenum. De gemetselde kanalen hebben bouwhistorische waarde, gevraagd wordt te onderzoeken om deze zoveel mogelijk te behouden en te hergebruiken
- Het herstellen van de vaste vitrines en andere vaste inventaris, waaronder ook overgebleven oorspronkelijke verlichtingsarmaturen.
- Het brengen van eenheid en samenhang in onderdelen van te behouden en nieuwe tijdslagen, zoals bijvoorbeeld leuningen.

Specifieke uitgangspunten gebouwdeel Bodon

- Terugbrengen en versterken van de openheid die voorbijganger betreft bij hetgeen zich in het museum afspeelt door bijvoorbeeld brede vensters op verdieping en begane grond.
- De plint programmeren met publiek programma zodat de interactie met omgeving vergroot.
- Herstellen van de kwaliteiten, gebouwfilosofie en kernwaarden van de begane grond, zoals de laagdrempeligheid en zichtbaarheid vanuit de straat, de daglichttoetreding, de ruimtelijke sequentie,

n gebouwdelen Van der Steur en Bodon

de verkeersstructuur, en de materialisatie van het interieur.

- Herstellen van de herkenbaarheid van de plattegrond van gebouwdeel Bodon op begane grond en verdieping.
- Herstellen van de verrassende ruimtelijke beleving waarin de open ruimte op de verdieping zich onderweg omhoog via de trappen of lift aan het publiek openbaart.
- Behouden en herstellen van de ruimtelijke waarden van de gevels, waarbij ook het zorgvuldig ontworpen dak als vijfde gevel moet worden beschouwd.
- De puien in de gevel refereren in de transparantie van het glas aan de kernwaarde van visuele interactie van de architectuur van Bodon (via de nieuwbouw).
- Behouden en herstellen van de ruimtelijke waarden in het interieur op de verdieping, zoals de enfilade van drie zalen, de zichtrelaties naar buiten, de daglichttoetreding en de materialisatie.
- De relatie behouden van het bestaande 'balkon' aan de zuidzijde met het zicht op de groene achtertuinen van de Westersingel.
- De publieke routing van bouwdeel Bodon herstellen en op begane grond en op de verdieping aan de noord- en zuidzijde verbinden met het gebouwdeel Van der Steur.
- Een hernieuwde logistiek aansluiten op de nog aanwezige oorspronkelijke gebouwstructuur van de kelder, waarvan functioneel afgeweken kan worden.
- Behouden van de publieke toiletruimte in de kelder als onderdeel in de ruimtelijk en in materiaal aanwezige verticale verbinding met de noordelijke verkeersstrook.
- Bij gebouwdeel Bodon is het ruimtelijke conceptuele sterker dan het materiaal-ambachtelijke wat in bouwdeel Van der Steur veel nadrukkelijker aanwezig is. Dit doet echter geen afbreuk aan het belang van de oorspronkelijke materiaalkeuzes van Bodon.

Voor beide gebouwdelen geldt:

- Het totaal van ruimtelijke en technische ingrepen zal in balans moeten zijn met de monumentale waarden, waarbij respect voor het monument ook doorontwikkelen en denken aan een overtuigende nieuwe tijdslaag betekent, vanuit uitgangspunten gebaseerd op een samenhangende interpretatie van kernwaarden.

- De coherentie en symbiotische samenhang tussen de gebouwdelen Bodon en Van der Steur weer zichtbaar maken. Deze bouwdelen spelen bij de planvorming de hoofdrol.
- De primaire functie van de tentoonstellingszalen in het museum is expositieruimte. Deze zalen zijn secundair verkeersruimte.
- De entree(s) aan de Museumparkstraat is (zijn) markant, maar terughoudend ten opzichte van het volume, de architectuur en onderlinge symbiose van de gebouwdelen Bodon en Van der Steur.
- Het duurzaam en deskundig herstel van schadebeelden van constructies, materialen en afwerkingen van het gehele hoofdcomplex, alsook de gevolgen van de noodzakelijke asbestsanering vanuit het PvE, waaronder de bijlage restauraties en de richtlijnen van de restauratie-ethiek.

De gebouwdelen Van der Steur en Bodon zullen ook technisch onderdeel gaan uitmaken van een op de toekomst gericht aangepast museumcomplex. Dit dient te gebeuren conform [Programma van Eisen Renovatie Museum Boijmans van Beuningen Bijlagen. 20 maart 2020 Ontwerpfase. Bijlage 9 Bijlage Aspect Restauratie Renovatie van het Museum Boijmans van Beuningen. 15 januari 2020], technische onderdelen zoveel mogelijk uit het zicht.

Bijlage 2:

Verkeerskundige uitgangspunten Museumparkstraat

De toekomstige inrichting van de Museumparkstraat is gebaseerd op het inrichtingsprincipe Shared Space, net als het huidige inrichtingsplan. Dit biedt voetgangers de vrijheid om zich vrij door de omgeving te bewegen en de ruimte te delen met de andere weggebruikers. Niet alle plekken hoeven gedeeld te worden. Voetgangers kunnen kiezen of ze zich wel of niet mengen met het overige verkeer.

Comfortzone

Met name ouderen en mensen met een lichamelijke of visuele beperking hebben behoefte aan een eigen, veilige ruimte. Voor deze groepen is daarom een comfortzone aanwezig, zonder het Shared Space-principe geweld aan te doen. Voor de comfortzone geldt dat:

- er sprake is van een ononderbroken, obstakelvrije en herkenbare route (visueel beperkte voetgangers hebben namelijk behoefte aan duidelijke structuur en houvast, zodat zij weten wat er van ze wordt verwacht en hoe ze zich door de ruimte kunnen bewegen);
- de zone op een voor visueel beperkte mensen op herkenbare wijze is begrensd, zodat zij niet ongemerkt terecht kunnen komen op een deel van de straat waar fietsers en gemotoriseerd verkeer rijdt;
- de begrenzing bestaat niet uit een hoogteverschil/trottoirband, wat juridisch niet is toegestaan binnen de beoogde verkeersfunctie 'erf';
- obstakels en hoogteverschillen moeten voorkomen worden en wanneer dat niet mogelijk is, voorziet het ontwerp in een veilige looproute er omheen;
- de vrijruimte van de comfortzone bedraagt tenminste 2.70 meter (zodat een rolstoelgebruiker een volledige draai kan maken, terwijl een passerende rolstoelgebruiker, voetganger met kindwagen of scootmobiel een vrije doorgang heeft);
- de comfortzone wordt in ieder geval aan één zijde van de Museumparkstraat gerealiseerd, bij voorkeur aan beide zijdes;
- wanneer de comfortzone aan één zijde ontbreekt of onvoldoende aanwezig is, moeten er goede toegankelijke oversteeklocaties worden gemaakt naar de attractiepunten aan de overzijde.

Entreezone

De nieuwe hoofdentree wordt voornamelijk benaderd vanuit de oost- en westzijde. Vanuit deze richtingen vraagt de hoofdentree daarom om voldoende maat en

toegankelijkheid. Een goede en logische koppeling tussen de nieuwe hoofdentree en de entree van het Depot is nodig om bezoekers van beide gebouwen te geleiden. Het betreden en verlaten van het museum moet op een verkeersveilige wijze mogelijk zijn, zonder conflicten tussen bezoekers, wachtende groepen en doorgaand verkeer. Er moeten 2 gehandicaptenparkeerplaatsen worden gerealiseerd. Deze worden op maximaal 50 meter van de hoofdingang gerealiseerd. Tenslotte wordt op acceptabele loopafstand tot de entree ruimte gereserveerd voor het kort parkeren van één touringcar. Vanzelfsprekend met een verkeersveilige looproute voor de entree.

Fietsparkeren Museumparkstraat

De renovatie van het museum moet o.a. resulteren in meer bezoekers. In de ontwerpen voor het museum wordt echter niet voorzien in de groei van de fietsstallingsbehoefte die daaraan gekoppeld is. Het huidige IP Museumparkstraat doet dat ook niet. Er is enkel voorzien in de aanvullende stallingsbehoefte die voortkomt uit openstelling van het Depot-gebouw. Toen het museum nog geopend was, werd al een groot stallingstekort gemeten. Het aantal fietsstallingsplaatsen dat nu in het IP Museumparkstraat is opgenomen, mag daarom vooralsnog niet verder afnemen als gevolg van de inpassing van de nieuwe hoofdentree. De gemeente onderzoekt of een fietsenstalling in de Museumparkgarage mogelijk is. In dat geval neemt de stallingsbehoefte op straat wel af.

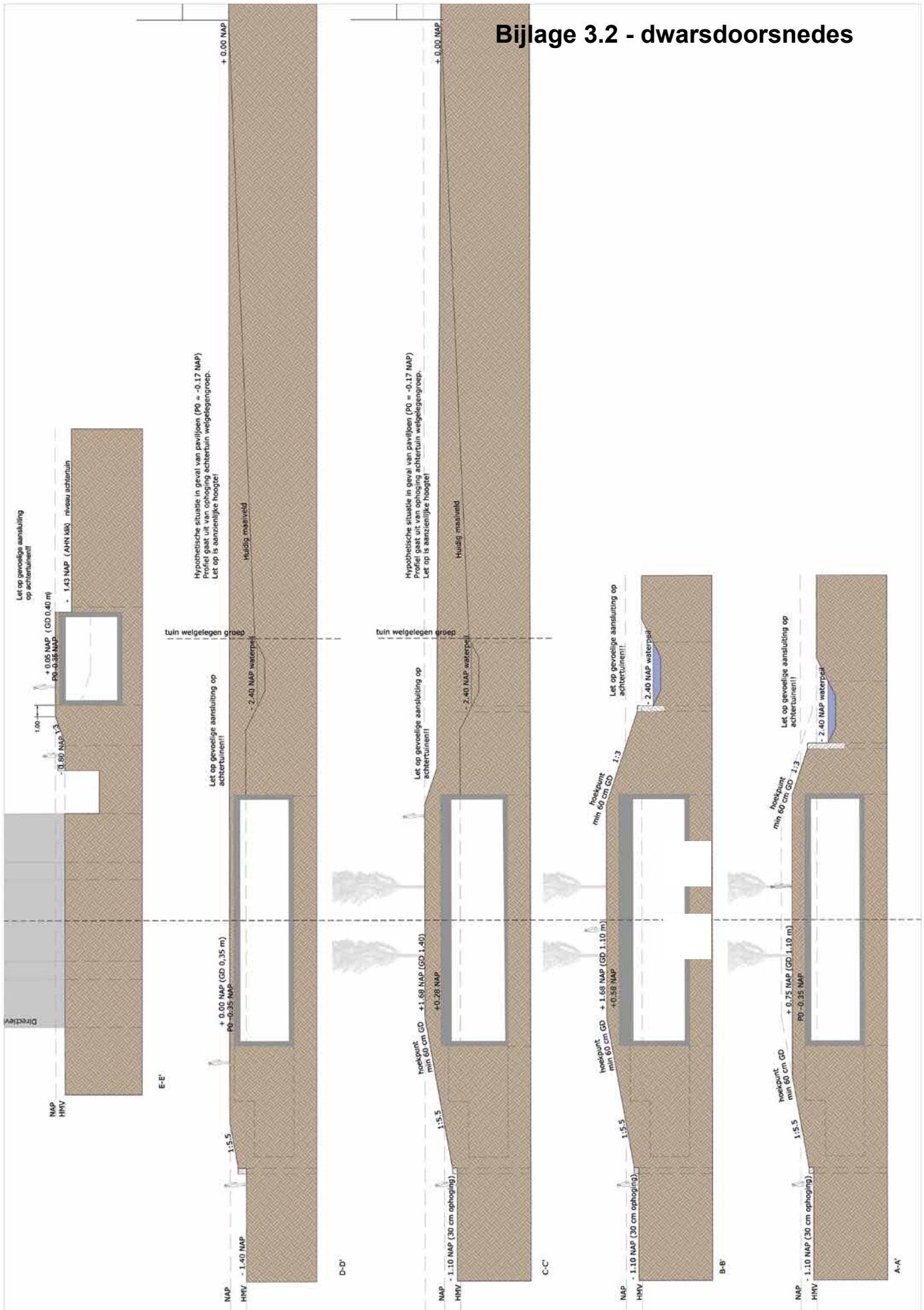
Parkeren touringcars en mindervaliden Museumparkstraat

Het aan te passen IP Museumparkstraat moet blijven voorzien in locaties voor het (kort) parkeren van touringcars en mindervaliden. De Westersingel is hiervoor geen alternatief. Voor touringcars hebben de huidige parkeervakken aan de Westersingel onvoldoende breedte. Er bestaat ook geen mogelijkheid voor verbreding, zonder dat dit nadelige gevolgen heeft voor de naastgelegen bomen. Daarnaast conflicteert het manoeuvreren van de bus met de belangrijke functie van de Westersingel voor de fietsers. Voor mindervaliden is de Westersingel op te grote afstand van de beoogde entree gelegen (>100 meter)

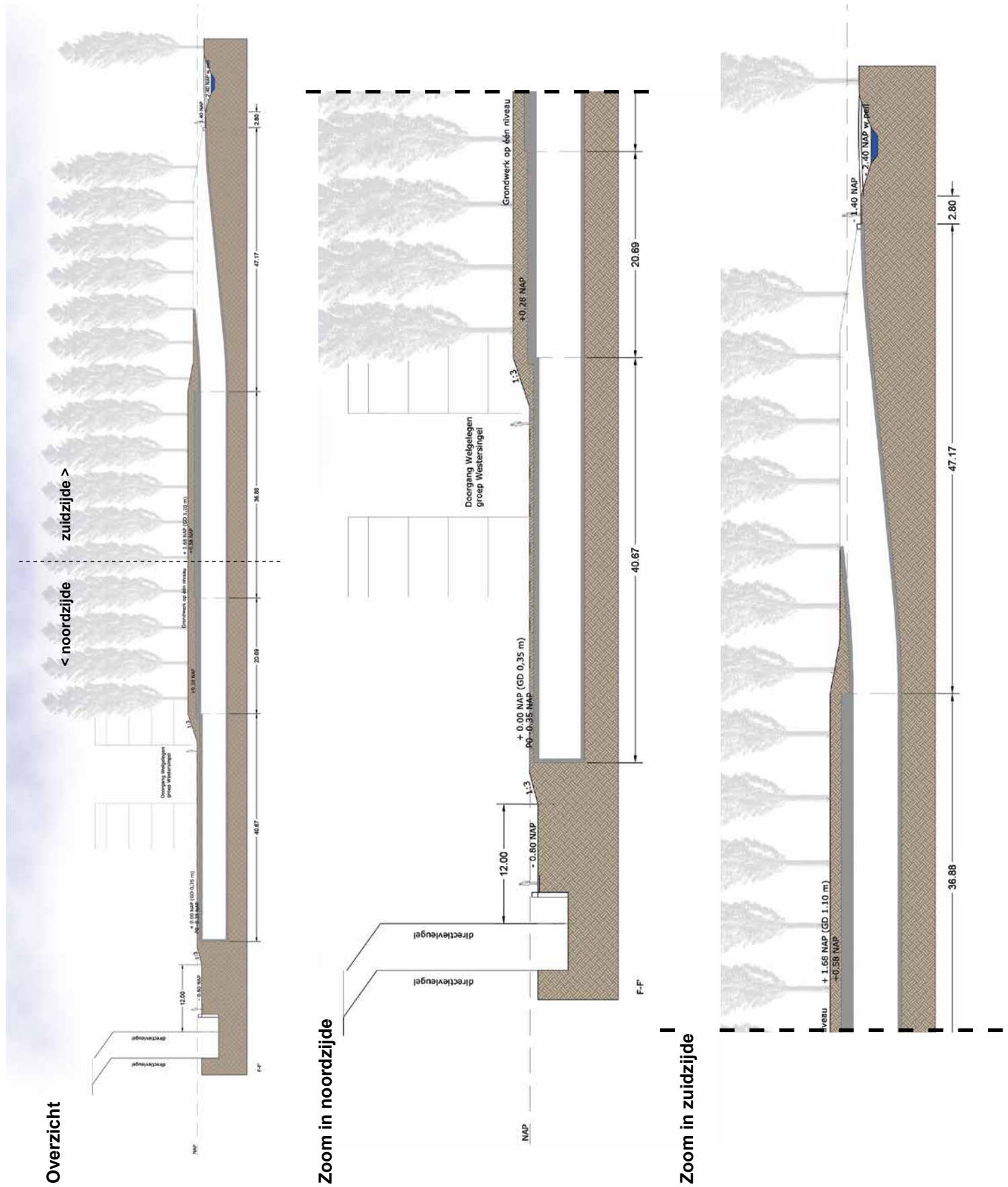
Bijlage 3.1 - zoekgebied logistiek centrum en belvedère

Bijlage 3.2 - dwarsdoorsneden

Bijlage 3.3 - langsdoorsnede

Bronnen en beleidsstukken

Bouw- en cultuurhistorie, waardestellingen

BBA, Bouwhistorisch onderzoek met waardestelling Bodon (2017)
BBA, Bouwhistorisch onderzoek met waardestelling Van der Steur (2006)
Dolf Broekhuizen, Cultuurhistorische verkenning Museumtuin Boijmans-van Beuningen (2010)
Leon van Meijel en Els Bet, Historisch-ruimtelijke analyse en waardering, Museum Boijmans van Beuningen Buitenruimte (2020)
Leon van Meijel en Teake Bouma, Cultuurhistorische verkenning paviljoen H.J. Henket (2019)
Leon van Meijel en Teake Bouma, Cultuurhistorische verkenning uitbreiding Robbrecht en Daem (2019)
Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed, Beschermd stadsgezicht Waterproject (2014)
Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed, Rijksmonument Museumtuin Museum Boijmans van Beuningen (2000)
Urban Fabric | Steenhuis stedenbouw / landschap, Cultuurhistorische analyse Hoboken (2008)

Beleidsstukken

Gemeente Rotterdam, Gebiedsvisie Hoboken (2009)
Gemeente Rotterdam, Rotterdamse Mobiliteits Aanpak (2020)
Gemeente Rotterdam, Rotterdamse identiteit (2020)

Museumtuin en Museumparkstraat

Gustafson Porter, Visie Museumpark (2015)
Gemeente Rotterdam, Programma van Eisen Museumpark (2015)
Gemeente Rotterdam, Definitief Inrichtingsplan Museumpark - Jongkindstraat (2018)
Gemeente Rotterdam, Definitief Inrichtingsplan Voorportaal Museumpark (2020)
Gemeente Rotterdam, Definitief Inrichtingsplan Evenementendek Museumparkgarage (2020)
Verkenning Kwaliteitsslag Museumparkkwartier (2021)

Renovatie MBVB

Gemeente Rotterdam en Museum Boijmans van Beuningen, Ambitiedocument (2018)
Gemeente Rotterdam, Programma van Eisen Renovatie MBVB, Bijlage Aspect Restauratie (2020)
Gemeente Rotterdam, Renovatie MBVB 5 Uitgangspunten (2018)
Mecanoo, Visie op de opgave; inzending architectenselectie (2020)
Programma van Eisen Renovatie Museum Boijmans van Beuningen Bijlagen. 20 maart 2020 Ontwerpfase. (2020)

Beeldverantwoording

Pagina 4:	Stadsarchief
Pagina 8:	Diagram door Gemeente Rotterdam (landschap en stedenbouw)
Pagina 10, boven:	Stadsarchief
Pagina 10, beneden:	Google Earth
Pagina 12:	Stadsarchief; Alle foto's uit ca. 1935 van de architectuur van het gebouw van buiten en architectonische ruimten binnen door CENTRAPERS Luchtfoto Van der Steur door KLM Foto's van zalen incl. Hannema medio 1935 door A.Frequin
Pagina 15:	Stadsarchief
Pagina 16:	Stadsarchief Kleurenfoto van uitbouw Henket uit 1992 door Jannes Linders Foto's Bodon van medio 1972 door Dick Wolters
Pagina 18, boven:	Topotijdreis.nl
Pagina 18, beneden:	Stadsarchief
Pagina 20:	Diagrammen door Gemeente Rotterdam (landschap & stedenbouw)
Pagina 23:	Diagrammen door Gemeente Rotterdam (landschap)
Pagina 24 en 25:	Beelden door OKRA Landschapsarchitecten
Pagina 31:	Diagram door Gemeente Rotterdam (landschap en stedenbouw)

Gemeente Rotterdam